

Jaarverslag en Jaarrekening 2017

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding.....	5
Domein Bestuur	11
Samenleving Voorop	12
Dienstverlening	14
Samenwerken	16
Veiligheid.....	18
Domein Leefomgeving.....	23
Duurzaamheid	24
Water en riolering	27
Infrastructuur	29
Onderwijs	30
Accommodaties.....	32
Domein Samenleving	38
Sociaal domein.....	39
Domein Ruimte.....	52
Ruimte en wonen	53
Verkeer en vervoer.....	56
Economie	58
Buitengebied	62
Cultuurhistorie	66
Welstand	68
Overhead.....	75
Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien	79

Aanbieding

Aanbieding

Met trots presenteren wij de jaarstukken 2017, de eerste digitale jaarstukken van de gemeente Leusden. Deze jaarstukken zijn de verantwoording van het college aan de raad over het gevoerde beleid en beheer. Net als bij de begroting is de bedoeling met de app om ook de jaarstukken meer toegankelijk, leesbaarder en inzichtelijker te maken.

Jaarstukken

De jaarstukken hebben dezelfde opzet als de programmabegroting en zijn daarom in 2017 ook vernieuwd naar inhoud.

Op grond van nieuwe voorschriften zijn ook de jaarstukken ingericht naar taakvelden, zijn er beleidsindicatoren toegevoegd en wordt de overhead afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

- In het eerste deel, **het jaarverslag**, staat het gevoerde beleid centraal en de gerealiseerde baten en lasten per domein. Deze programmaverantwoording is te benaderen via de diverse tegels per domein. De paragrafen zijn opgenomen onder 'MEER' in de app.

- Het tweede deel, **de jaarrekening**, bevat de financiële verantwoording. De stukken zijn opgenomen onder 'MEER' in de app.

Alle bedragen in de kolommen worden in duizendtallen weergegeven.

Totalen 2017

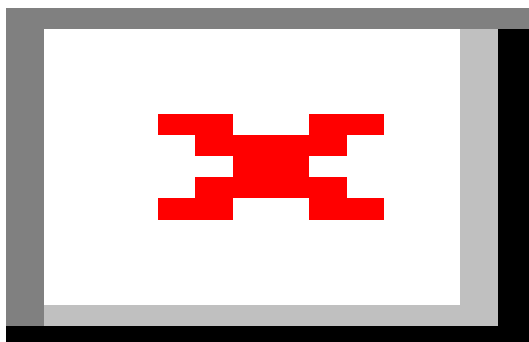
Uitgaven (algemene dienst)

De totale uitgaven van de algemene dienst zijn € 57.227.000. Dit is € 1.928 per inwoner.

Dit is exclusief de uitgaven van het grondbedrijf, deze fluctueren jaarlijks.

De totale uitgaven van het grondbedrijf zijn € 10.125.000 (inclusief mutaties reserve grondbedrijf).

De uitgaven van € 57.227.000 zijn als volgt verdeeld over de 4 programma's (domeinen), de Algemene dekkingsmiddelen en Overhead. Ook is er per saldo een dotatie aan de reserves gedaan.

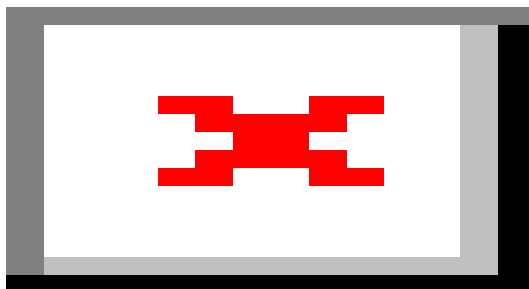

Inkomsten (algemene dienst)

De uitgaven van de gemeente worden gedekt door diverse inkomsten.

De totale inkomsten van de algemene dienst zijn € 59.500.000

De totale inkomsten van het grondbedrijf zijn € 12.239.000

Rekeningresultaat 2017

De jaarrekening 2017 sluit, na alle mutaties in de reserves, met een voordelig saldo van € 4.387.000

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting	Rekening
Totale uitgaven (lasten)	65.805	63.138
Totale inkomsten (baten)	69.317	71.739
Resultaat voor mutaties in de reserves	3.512	8.601
Mutaties in de reserves (per saldo in reserves)	-/- 3.512	-/- 4.214
Resultaat na mutaties in de reserves (= rekeningresultaat)	0	4.387
Resultaat Grondexploitatie (GB)		2.114
Resultaat Exploitatie Algemene Dienst (AD)		2.273
Totaal		4.387

Als tussentijds resultaat is er lopende dit boekjaar een nadelig saldo van € 667.000 ten laste van de algemene reserve basisdeel gekomen. Dat wil zeggen dat in de begroting en de bestuur rapportages (o.a. voorjaarsnota, najaarsnota) geraamde tekorten worden gedekt ten laste van de algemene reserve. Dit tussentijds resultaat beïnvloedt het rekeningresultaat van de algemene dienst:

<i>bedragen x € 1.000</i>	Rekening
Rekeningresultaat Algemene Dienst en Grondbedrijf	4.387
Rekeningresultaat Grondbedrijf	2.114
Rekeningresultaat Algemene Dienst	2.273
Resultaatbestemming begroting en bestuur rapportages	667
Rekeningresultaat Algemene Dienst exclusief de tussentijdse dekking	1.606

Opbouw Rekeningresultaat 2017

<i>bedragen x € 1.000</i>	€	S/I	
Sociaal Domein	692	I/S	voordeel
Salarissen en sociale lasten	227	I	voordeel
Budgetten overhevelen naar 2018	584	I	voordeel
Toerekening interne uren vanuit grex -/- toerekening aan kapitaalwerken	110	I	voordeel
Algemene Uitkering	193	I/S	voordeel
Vrijval voorziening pensioenen wethouders	94	I	voordeel
Leges rijbewijzen	66	I	voordeel
Collectief vraagafhankelijk vervoer	91	I	voordeel
BBZ-regeling en bijstandslasten	168	I	voordeel
Winstnemning Valleipark	2.481	I	voordeel
Winstnemning Groot Krakhorst	86	I	voordeel

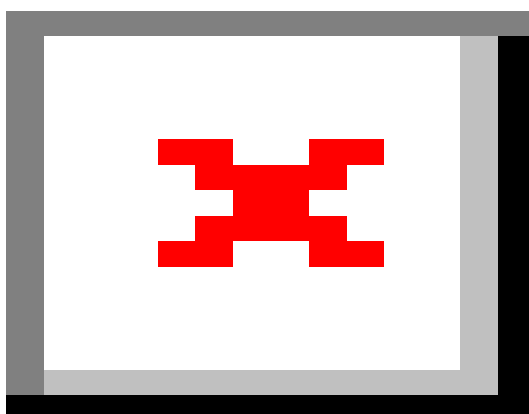

Ophoging voorzieningen grondbedrijf	457	I	nadeel
Diverse voor- en nadelen	52	I	voordeel
Totaal	4.387		

Bij de programma's (domeinen) staat een toelichting op de verschillen tussen begroting en rekening en de structurele effecten hiervan.

Balansontwikkeling 2017

Het rekeningresultaat geeft een overzicht van de inkomsten en uitgaven over 2017. De balans geeft inzicht in de bezittingen, liquiditeiten en vermogen van de gemeenten. De ontwikkeling van de belangrijkste onderdelen van de balans geven wij als volgt weer:

- Uit deze grafiek blijkt dat de reserves en voorzieningen in omvang zijn gestegen met circa € 2 miljoen. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door het in 2017 gerealiseerde positieve resultaat in het grondbedrijf.
- Daarnaast zien we dat de boekwaarde over de investeringen met € 19 miljoen is gestegen. Deze grote stijging wordt veroorzaakt door de realisatie van een tweetal accommodaties, de 2e sporthal en het gemeentehuis (deels gereed) en door investeringen in voorzieningen als verkeersplan Achterveld, renovatie milieustraat en reconstructie zwembad.
- Deze investeringen houden een rechtstreeks verband met de afname van het liquiditeitsoverschot van de gemeente met circa € 8 miljoen.
- De daling van de waarde voorraden grond heeft een rechtstreeks verband met de winstrealisaties die hebben geleid tot het hiervoor gemelde positieve resultaat van het grondbedrijf.

Groot onderhoud van kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud van kapitaalgoederen is in 2017 € 2.272.000 minder aan bestedingen gerealiseerd ten opzichte van de begroting. Voornaamste oorzaak hiervan is het doorschuiven van werkzaamheden naar 2018. Deze kosten komen ten laste van de aanwezige onderhoudsvoorzieningen waardoor dit geen resultaatteffect

geeft. In de paragraaf C. Kapitaalgoederen en investeringen wordt een nadere toelichting gegeven op de realisatie van het beleid.

Voorstel bestemming Rekeningresultaat 2017

Het college stelt voor om het voordelige rekeningresultaat als volgt te bestemmen:

<i>bedragen x € 1.000</i>		
1.	Beschikbaar stellen van middelen voor besteding in 2018	584
2.	Storting in de algemene reserve grondbedrijf	2.114
3.	Storting in de reserve sociaal domein	692
4.	Storting in de algemen reserve basisdeel	997
	Totaal	4.387

Toelichting op het voorstel bestemming rekeningresultaat:

1. Beschikbaar stellen van middelen voor besteding in 2018.
 Het betreft budgetten die in 2017 beschikbaar zijn gesteld maar niet volledig tot uitvoering zijn gekomen of afgerekend zijn. Een aantal zaken heeft vertraging opgelopen of is pas later in het jaar opgestart. In 2018 worden deze zaken alsnog uitgevoerd.
 Voorgesteld wordt om ook de extra ontvangen huurinkomsten van € 23.000 voor de terugverdieninvesteringen MFC Atria en MFC Atlas te reserveren (storten in reserve met aangewezen bestemming). De gereserveerde middelen zijn bestemd om de kapitaallasten van deze terugverdieninvesteringen te kunnen dekken op het moment dat er geen of onvoldoende huurinkomsten tegenover staan.

<i>bedragen x € 1.000</i>		
	Begeleidingskosten verkoop van de voormalige gemeentewerf	27
	Extra ontvangen inkomsten terugverdieninvesteringen MFC's reserveren	23
	Jaarschijf 2017 voor vergoeding vervanging inventaris zwembad (is nog niet afgerekend)	15
	Milieubeheer (diverse milieuprojecten)	22
	Taaltoets (voorschoolse educatie)	12
	Inhuur (diverse projecten)	66
	Inhuur i-Plan	185

Software i-Plan	102
Project Grenzeloos Actief (sportbudget)	14
Activiteiten Leuker Leusden (Cultuurkoepel) en stichting Opera Leusden	25
Samenlevingsinitiatieven	42
Inpassingskosten 2e sporthal	51
Totaal	584

2. Voorgesteld wordt het totale resultaat van het grondbedrijf van € 2.114.000 in de algemene reserve van het grondbedrijf te storten. De weerstandsratio komt dan buiten de afgesproken bandbreedte. Bij de voorjaarsnota 2018 wordt een voorstel gepresenteerd om het beschikbare weerstandsvermogen te verlagen zodat de ratio weer binnen de bandbreedte komt.

3. Voorgesteld wordt het totaal voordelige saldo Sociaal Domein van € 692.000 in de reserve Sociaal Domein te storten zodat de gelden beschikbaar blijven voor het Sociaal Domein. Het huidige saldo binnen de reserve is nagenoeg volledig aangewend om het begrote inkoopkader voor de zorgkosten 2018 te kunnen dekken. In de Meerjarig Financiële Verkenning is aangegeven dat een structureel tekort op de zorgkosten wordt verwacht van € 459.000. Er worden inhoudelijke maatregelen uitgewerkt om te bezien hoe dit tekort kan worden omgebogen binnen de budgettaire kaders. Hoewel, in het kader van de verdere ontschotting, de Integratie-Uitkering Sociaal Domein vanaf 2019 op zal gaan in de Algemene Uitkering van het gemeentefonds vinden wij de volatiliteit binnen de begroting Sociaal Domein op dit moment nog dusdanig dat wij het aanzuiveren van de reserve Sociaal Domein voor het opvangen van fluctuaties in de zorgkosten wenselijk achten.

4. • Voorgesteld wordt het resterend voordelige saldo van € 997.000 als extra weerstandsvermogen in de algemene reserve basisdeel te storten. De weerstandsratio valt op dit moment net binnen de bandbreedte.
• Als tussentijds resultaat is er lopende dit boekjaar een nadelig resultaat van € 667.000 ten laste van de algemene reserve basisdeel gekomen (primitieve begroting € 204.000 nadeel, aanvullende kaders-gevolgen Najaarsnota 2016-Voorjaarsnota 2017 € 547.400 nadeel, Najaarsnota 2017 € 84.400 voordeel).
• In totaal wordt er in 2017, na het toevoegen van het jaarrekeningresultaat, een bedrag van € 330.000 toegevoegd aan de algemene reserve basisdeel.

Het college van burgemeester en wethouders van Leusden,

W. de Graaf - Koelewijn, Directeur-Secretaris

G.J. Bouwmeester, Burgemeester

Domein Bestuur

Domein Bestuur

De gemeentelijke bestuursstijl is open en transparant. De bestuursstijl kenmerkt zich door nauw contact met inwoners, bedrijven en instellingen. Het college staat open voor maatschappelijke initiatieven en stimuleert en faciliteert initiatieven vanuit de samenleving. De houding van de ambtelijke organisatie is gericht op het mogelijk maken van initiatieven.

Veiligheid is een voorwaarde om plezierig te kunnen wonen, werken en verblijven. De samenleving en de overheid hebben hierin een gezamenlijke verantwoording.

Het Domein Bestuur is onderverdeeld in de onderdelen samenleving voorop, dienstverlening, samenwerking en veiligheid. Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld die zijn ingevuld met doelstellingen.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'

De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarrekening. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

Samenleving Voorop

Samenleving Voorop

Ambitie

Leusden heeft een krachtige samenleving die veel waardevolle maatschappelijke initiatieven ontwikkelt. Wij willen die kracht benutten! Een overheid zijn, die met passie en betrokkenheid zich openstelt voor de samenlevingamenleving, voorwaarden schept en coalities aangaat bij het oplossen van maatschappelijke problemen.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Creëren ruimte voor initiatieven uit de samenleving (CUP 1.3)**

Het is tijd om op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren, een volgende stap te zetten in Samenleving Voorop. De burgemeester heeft het initiatief genomen om te reflecteren op de ontwikkeling Samenleving Voorop. Vanuit de reflectie worden rode lijnen zichtbaar voor de volgende stap en wordt vervolgens door de raad bepaald wat de nieuwe leidende principes voor Samenleving Voorop worden. De reflectieperiode is ingegaan en loopt tot maart 2018.

Op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren, zien we vanuit de ambtelijke organisatie mogelijkheden voor een nieuwe impuls voor Samenleving Voorop. De organisatievisie zet in op de werkwijze 'opgave-gestuurd werken' om zo samen met de samenleving te werken aan maatschappelijke opgaven. Daarnaast zet de visie in op 'werken vanuit de bedoeling'.

Bij de werkwijze 'opgave- gestuurd werken' gaat het om het centraal stellen van het maatschappelijke vraagstuk en het bundelen van krachten van externe en interne partijen om samen meer te bereiken.

Het 'werken vanuit de bedoeling' nodigt uit om bij alles wat we doen de bedoeling centraal te zetten. Uitgangspunt is 'wij maken het mogelijk'. We nemen afscheid van regels en afspraken die daar niet aan bijdragen.

We hebben veel bereikt met Samenleving Voorop en veel initiatieven zijn ondersteund en mogelijk gemaakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Verdergaande bewustwording en stimuleren initiatieven**

Er is ook in 2017 ingezet op bewustwording en het stimuleren van initiatieven. Voorbeelden daarvan zijn:

- Door Achterveld Voor Achterveld (DAVA), waarbij een flinke groep inwoners aan zet is vanuit de vraag 'wat kunnen we zelf doen', waarmee ze de verbinding vormen tussen inwoners met een (toekomstige) hulpvraag en de professionals. De gemeente faciliteert dit in ruimte en in communicatie.
- Bij de vergunningverlening voor bijvoorbeeld evenementen zitten we niet tegenover, maar naast de organisator. Aan veiligheidsaspecten en openbare orde kunnen geen concessies worden gedaan, maar voor het overige wordt zoveel mogelijk meegedacht. Een vergunningaanvraag die niet binnen de daarvoor geldende termijn is ingediend wordt slechts bij hoge uitzondering afgewezen. Veelal wordt de organisator tegemoetgekomen door de aanvraag toch in behandeling te nemen.

In de ambtelijke organisatie is in september, oktober en november de organisatievisie in 15 bijeenkomsten besproken met alle medewerkers. Daarmee is Samenleving Voorop besproken in het licht van het "opgave-gestuurd werken" en het 'werken vanuit de bedoeling'.

Ook de reflectie Samenleving Voorop draagt bij aan het doel van bewustwording. De reflectie is zo ingestoken dat betrokkenen worden geïnterviewd. Zij geven aan wat belangrijk is geweest, waar energie zat, wat beter kan en wat behouden moet blijven. Op deze manier wordt de energie vastgehouden en draagt het proces van de reflectie ook bij aan bewustwording en het stimuleren van initiatieven

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.2 Ruimte voor initiatieven bij kaderstelling**

Het ruimte geven voor initiatieven bij kaderstelling is goed tot uitdrukking gekomen bij het intensieve traject bij de totstandkoming van de kaderstelling van de Omgevingsvisie en de Brede Maatschappelijke Discussie.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.3 Opereren vanuit de 'geest' van wet- en regelgeving**

Er wordt gekeken naar de bedoeling van de wet, en initiatieven worden vanuit een 'ja, tenzij' gedachte benaderd.

Een voorbeeld hiervan is dat handhaving pas wordt ingezet als alternatieve oplossingsmogelijkheden zijn uitgeput. Eerst worden er gesprekken gevoerd en/of brieven geschreven om te bekijken hoe we de ontstane situatie in onderling overleg kunnen regelen. Handhaving dient een maatschappelijk doel en is geen doel op zich. Daarom wordt er in het voortraject meegedacht in oplossingen.

Ook wordt bij vergunningsaanvragen gekeken naar het doel van de relevantie regelgeving. We hebben vertrouwen in de kennis en kunde van de organisatoren, zoeken gezamenlijk naar oplossingen en mogelijkheden en daarbij staat het faciliteren hoog in het vaandel. Voorbeelden daarvan zijn de avondvierdaagse 2017 en het evenement Midsummer Dream.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Dienstverlening

Dienstverlening

Ambitie

Onze dienstverlening kenmerkt zich door service op maat. We sturen op digitale dienstverlening voor die producten die daarvoor geschikt zijn. Daarnaast is er ruimte voor persoonlijk contact waar de aard van de vraag of de klant daarom vraagt.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Digitale dienstverlening voor inwoners en bedrijven**

De samenwerking met de gemeenten Bunschoten, Nijkerk en Putten is per 1 januari 2017 daadwerkelijk gestart. Het gemeenschappelijk informatieplan is opgesteld en vastgesteld. Ook op het gebied van informatiebeveiliging zetten we gezamenlijk stappen. Hierdoor zijn we minder kwetsbaar geworden en werken we efficiënter.

Op het gebied van dienstverlening zijn de Social Media uitgebreid, is een toptakenwebsite in gebruik genomen en zijn de digitale formulieren klantvriendelijker gemaakt. Daarnaast is er op de website informatie beschikbaar gesteld over het Sociaal Domein.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Digitale dienstverlening via website**

We hebben informatie op de website beschikbaar gesteld over het Sociaal Domein.

De Social Media zijn uitgebreid met Instagram, LinkedIn en Youtube. De gemeente beantwoordt de vragen via deze Social Media en Whatsapp binnen één werkdag.

Sinds december 2016 hebben we een toptaken website. Dit betekent dat wekelijks op basis van de cijfers van de week ervoor de toptaken bepalen en zode website inwonersgericht houden.

De toegankelijkheid van onze digitale dienstverlening wordt maandelijks getoetst. De rapportage hiervan wordt op onze website geplaatst.

De digitale formulieren zijn verbeterd en eenvoudiger gemaakt voor de bezoekers. Zo zijn wij een van de eerste gemeenten in Nederland waar het mogelijk is om een voorgenomen huwelijk of partnerschap compleet digitaal door te geven.

Het maken van een afspraak bij Burgerzaken is in 2017 uitgebreid en vereenvoudigd.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.2 Voldoen aan BIG**

We zijn in 2017 gestart met de stapsgewijze implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). In stap 1 is op de BIG gebaseerd informatieveiligheidsbeleid opgesteld en door het college vastgesteld. In stap 2 hebben we een organisatiebrede risicoanalyse uitgevoerd. In stap 3 hebben we een actieplan opgesteld. In dit actieplan staan verbeteracties voor 2017/2018.

Ten aanzien van Informatieveiligheid gelden vanaf 2017 nieuwe verantwoordingseisen. Zie a.u.b. hetgeen hierover is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.3 De gemeente zorgt ervoor dat uitwisseling van informatie met haar inwoners en bedrijven op een snelle, betrouwbare en transparante manier gebeurt**

In 2017 heeft het zaakgericht werken een nieuwe impuls gekregen doordat we met een nieuw pakket zijn gaan werken dat beter is ingericht voor het zaakgericht werken. Medewerkers hebben een opleiding gehad in zaakgericht werken en het gebruik van de software. Het toegankelijk maken voor de burger en de laatste stappen in het volledig digitaal werken worden momenteel voorbereid.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.4 Samenwerking informatievoorziening en ICT met BNLP gemeenten**

Het gemeenschappelijk informatieplan is opgesteld en vastgesteld door de colleges van de 4 gemeenten (BLNP). De uitvoering van het plan gaat de komende jaren zijn beslag krijgen. Ook is gemeenschappelijk cloudbeleid voorbereid.

In BLNP-verband hebben we de eerste stappen gezet in het gezamenlijk inrichten van de I-Organisatie. De voorbereiding voor de inrichting en het gebruik van hetzelfde pakket voor de kantoor automatisering is daar een voorbeeld van.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.5 Waarborgen van betrouwbaarheid, efficiency en privacy in de informatievoorziening in het Sociaal Domein**

In het rapport Verkenning Sociaal Domein (2016) staan programmalijnen genoemd welke gedeeltelijk in 2017 zijn uitgewerkt. De werkprocessen zijn geïnventariseerd en de belangrijkste knelpunten zijn benoemd. Het webteam is bezig de aanbevelingen uit het rapport Zelfredzame burger, te implementeren. De programmalijnen Documentbeleid en Gegevensbeheer zullen, integraal met het gemeente breed Informatieplan gemeente Leusden 2016-2019, verder uitgewerkt moeten worden. Binnen de programmalijn managementinformatie is de informatiebehoefte geïnventariseerd en is een managementdashboard door Synaxion opgeleverd. Gedurende 2018 zal de dashboard verder ontwikkeld worden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Samenwerken

Samenwerken

Ambitie

De gemeente ontwikkelt zich door tot een compacte, professionele en slagvaardige organisatie die een volwaardige plaats heeft in samenwerkingsverbanden met de regiogemeenten, maatschappelijke instellingen en bedrijven .

Wat hebben we bereikt?

- **1. Samenwerken om kwaliteit te borgen en kwetsbaarheid te verminderen**

De samenwerking Bedrijfsvoering Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten is nog pril. Maar is op de goede weg wat betreft de vermindering van kwetsbaarheid, verbetering van de kwaliteit, het pakken van kansen en het besparen van kosten.

De sturings- en controleafspraken per verbonden partij liggen vast in de Gemeenschappelijke Regeling zelf, of in een aparte Dienstverleningsovereenkomst.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Samenwerking bedrijfsvoering met BLNP gemeenten**

Er is een start gemaakt met geleidelijk samenvoegen van de werkzaamheden op de vier samenwerkingsterreinen, door onderlinge kennisdeling en uitwisseling van personeel tussen de vier gemeenten. Uit de 1e monitoring blijkt dat op alle vier K's (Kwaliteit verhogen, Kwetsbaarheid verminderen, Kansen voor personeel en Kosten verlagen) de eerste resultaten zijn geboekt. Ook de bewustwording bij medewerkers, dat je als 1 team werkt voor vier organisaties, heeft plaatsgevonden. Er zijn gezamenlijke projecten opgepakt en er zijn verschillende processen onderling afgestemd. Voor concrete resultaten verwijzen wij naar de RIB 2017-06 bijlage 1.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.2 Samenwerken in het Sociaal Domein met Amersfoort en Larikslaan2**

De inkoop voor het SD is middels een DVO voor 2018 uitgewerkt. Hiermee is de samenwerking met Amersfoort voor 2018 geborgd en zal Amersfoort de inkoop verzorgen voor jeugdhulp – zorg en ondersteuning in het kader van de WMO.

De samenwerking met Larikslaan 2 (LL2) is verder geïntensiveerd door o.a. op leerplicht en leerlingenvervoer nauwer samen te werken. Collega's van de gemeente zijn periodiek fysiek aanwezig bij LL2.

De gemeente heeft op basis van het informatieplan 2016-2019 een start gemaakt met de aanschaf van een systeem dat werkt als een kwaliteitsmonitor gegevensbeheer.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.3 Samenwerken op beleidsgebieden in regionaal verband**

Naast de samenwerking in BLNP-verband en de Gemeenschappelijke Regelingen vindt ook structurele regionale samenwerking plaats op het Sociaal Domein en op de thema's Economie, Ruimte, Wonen en Werken.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.4 Bevorderen bestuurlijke regievoering op verbonden partijen**

De collegeleden dragen de uitgangspunten zoals deze in het Manifest Verbonden Partijen zijn vastgelegd uit en hebben vanuit hun rol als

DB/AB-lid van de GR-en aandacht gevraagd voor de planning en routing van stukken.

De Verbonden Partijen die met een kadernota werken hebben deze tijdig ingediend.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.5 Realisatie van het Huis van Leusden (CUP 1.5)**

De bouw van het Huis van Leusden heeft zijn hoogste punt bereikt. Er is een start gemaakt met de installaties en de casco afwerking. Besloten is de warmte- en koudeopslag (WKO) en Photo-Voltaic' (PV) installaties (die zonne-energie omzet in elektriciteit) in eigendom te nemen.

Een 4e partij Futurum is gecontracteerd om ruimte te huren. Met de organisaties is verder invulling gegeven aan het ICT-werkplekconcept, hospitality, facilitaire aspecten, het activiteit gericht en digitaal werken en de communicatie in het Huis van Leusden.

Met het project Hart van Leusden heeft afstemming plaatsgevonden over de aanleg en oplevering van de buitenruimte vooruitlopend op de oplevering.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Het behouden en aantrekken van talentvolle medewerkers.**

Binnen Leusden is veel aandacht voor de inzet van talent van de eigen medewerkers door het aanbieden van werkzaamheden/klussen binnen en buiten de organisatie. Ook worden ontwikkelkansen aangeboden door middel van opleiding en training. Dit zowel op individueel niveau als organisatiebreed (vanuit de organisatievisie).

Medewerkers zijn flexibel en bereid om (door) te ontwikkelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Regionale mobiliteit**

Steeds meer medewerkers van Leusden en SWITCH medewerkers uit de regio reageren op klussen en/of interne vacatures. In veel gevallen leidt een procedure met interne kandidaten ook tot een benoeming van een interne kandidaat. Er is veel beweging van personeel binnen de regio. Ook doen medewerkers ervaring op door tijdelijk een klus te doen op een heel ander vakgebied of op hetzelfde vakgebied maar dan in een andere werkomgeving. Medewerkers krijgen energie van, kunnen expertise inzetten of verbreden en het draagt bij aan de duurzame inzetbaarheid en het behouden van talent voor de regio. Duurzame inzetbaarheid is belangrijk omdat medewerkers langer moeten doorweken voordat medewerkers met pensioen gaan. Bijkomend voordeel is dat de kosten bij onderlinge uitrui/detachering lager zijn dan bij externe inhuur.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **2.2 Samenwerking op vakspecialistische functies**

Bij de organisatieontwikkeling is gekozen voor een flexibele schil en een kleine vaste formatie. Er wordt veel specialistische functies voor langere tijd ingehuurd door Leusden. Binnen de samenwerking bedrijfsvoering BLNP hebben kansen zich voorgedaan. Bijvoorbeeld: gezamenlijk is een bovengemeentelijke CISO (Chief Information Security Officer) benoemd. Doordat de economie aantrekt is behoorlijk krapte ontstaan bij vakspecialistische functies voor bijna alle gemeenten. Door werkdruk blijkt samenwerking op sommige specialistische functies lastig.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Veiligheid

Veiligheid

Ambitie

Wij streven naar een veilige woon- en werkomgeving voor inwoners en ondernemers in Leusden. Dit doen we door:

- Een integrale aanpak van veiligheid
- Intensieve en snellere verbinding/afstemming in de keten
- Samenleving voorop

Wat hebben we bereikt?

- **1. Een daling van de criminaliteit**

In 2017 is het totaal aantal misdrijven met -7,7% afgenomen ten opzichte van 2015 (in absolute aantallen: van 783 misdrijven in 2015 naar 723 in 2017). Ten opzichte van het jaar 2016 bedraagt de afname van de criminaliteit zelfs -12%. De doelstelling om de totale criminaliteit met -5% te laten dalen t.o.v. 2015 is in 2017 dus ruimschoots behaald.

De daling van het totaal aantal misdrijven wordt onder meer veroorzaakt door een daling van het aantal woninginbraken (-7%), geweldsmisdrijven (-27%), fietsdiefstallen (-63%) en vernielingen (-25%).

Het aantal winkeldiefstallen en meldingen jeugdoverlast kenden in 2017 een stijging van respectievelijk +60% en +23%.

Helaas zijn er weinig initiatieven van inwoners geweest die we hebben kunnen ondersteunen/faciliteren. Wel hebben we met partners nieuwe projecten c.q. initiatieven gestart en ingevoerd zoals de persoonsgebonden aanpak (PGA), het protocol Maatschappelijke Onrust, de Meldcode Huiselijk Geweld en de STOP-aanpak.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Aanpakken hotspots**

We hebben ingezet op hotspot gebieden, o.a. in de zomer toen we een stijging zagen van het aantal autokraken. Helaas zijn er weinig initiatieven van inwoners geweest die we hebben kunnen ondersteunen/faciliteren.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.4 Versterken lokale samenwerkingsafspraken**

We hebben de lokale samenwerkings-afspraken in het sociaal domein versterkt, door:

- de meldcode Huiselijk geweld in te voeren en te integreren in de subsidiecontracten van de gesubsidieerde organisaties. Om het belang van goede signalering vanuit het veld onder de aandacht te houden van de relevante partijen, heeft LL2 een aandachtfunctionaris aangesteld;
- de PGA te implementeren;
- de lokale alcohol- en drugsaanpak uit te voeren;
- korte lijnen in de samenwerking tussen politie, Veilig Thuis en Larikslaan2 te creëren ingeval van gezinnen waarin kinderen in onveiligheid verkeren.

In aanvulling op bestaande instrumenten/ voorzieningen (JOS-overleg, outreachend en lokatiegebonden jongerenwerk etc.) hebben we medio december 2017 de STOP-aanpak (Samen Tegen Overlast Pubers) ingevoerd. De STOP aanpak is een gestructureerde, integrale aanpak van ernstig overlastgevende (groepen) jongeren.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.2 Aanpak (zwaar) overlastgevend en of criminelen**

Om (zwaar) overlastgevend en of criminelen effectiever te kunnen aanpakken, hebben we in het vierde kwartaal van 2017 de persoonsgerichte aanpak (PGA) in de gemeente ingevoerd.

In de PGA maken we gezamenlijk (onder regie van de gemeente) afspraken over – op maat gemaakte - in te zetten interventies per persoon.

Om het delen van (persoons)informatie binnen de PGA mogelijk te maken hebben we met onze (veiligheids)partners het Privacyreglement persoonsgerichte aanpak ondertekend.

Op peildatum 31-12-2017 stonden er 8 personen op de PGA-lijst en stond er 1 persoon op de Top X-lijst

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **1.3 Sociaal calamiteitenplan**

Begin 2017 is het Protocol Maatschappelijke Onrust (sociaal calamiteitenplan) opgesteld. Daarnaast is het afgelopen jaar een nieuwe aanpak ontwikkeld m.b.t. maatschappelijke onrust. Ook is het maatschappelijke onrust overleg anders vormgegeven, waardoor samenwerkingsverbanden effectiever zijn ingericht en er een nadrukkelijke koppeling met de PGA is aangebracht.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Bestrijden georganiseerde criminaliteit**

Om de lokale georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit beter in beeld te krijgen is het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) in december 2015 begonnen met het opstellen van ondermijningsbeelden voor alle 39 gemeenten in Midden-Nederland.

Voor de gemeente Leusden wordt in februari 2018 gestart met het opstellen van zo'n ondermijningsbeeld.

Binnen district Oost-Utrecht (waartoe Leusden behoort) worden in het eerste kwartaal van 2018 op basis van de uitkomsten uit de ondermijningsbeelden bepaalde ondermijningsthema's geprioriteerd. Deze thema's worden vervolgens zo veel mogelijk in gezamenlijkheid binnen het district opgepakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.2 Invoeren Digitaal opkoop register (DOR)**

In de veiligheidsweek van 2016 hebben we opkopers, die in aanmerking komen om deel te nemen aan het DOR, uitgenodigd voor een bijeenkomst. Hoewel de uitnodiging met veel enthousiasme werd ontvangen, bleken opkopers niet gemotiveerd om deel te nemen aan deze bijeenkomst.

Tot op heden is er dan ook onvoldoende animo bij de Leusdense opkopers om deel te nemen aan het DOR.

Aangezien hier geen (wettelijke) verplichting geldt, beraden wij ons nog op mogelijkheden om opkopers toch te bewegen zich bij het DOR aan te sluiten.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **2.1 Evalueren toepassen wet BIBOB**

Om het Bibob-proces beter te laten verlopen hebben we een Bibob team opgericht, bestaande uit een adviseur financiën, een juridisch adviseur, de medewerker vergunningen en de adviseur OOV.

We zijn het afgelopen jaar druk geweest met een aantal Bibob zaken, maar zijn er nog niet aan toe gekomen om het Bibob beleid te evalueren.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **3. Voorbereid zijn op het beheersen van crisis en rampen**

Het systeem van crisisbeheersing is op orde. Leusden draagt conform de regionale afspraken bij aan paraatheid van de crisisorganisatie.

In Leusden zijn 204 adviezen en controles in het kader van brandveiligheid bij gebouwen en evenementen uitgevoerd (peildatum 1-8-2017)

De brandweer is 74 keer uitgerukt in Leusden. In alle gevallen waarvoor een wettelijke opkomsttijd geldt (6 uitrukken) was de brandweer op tijd aanwezig (peildatum 1-8-2017).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Actualiseren toetsingskader externe veiligheid en ontwikkelen beleidsvisie op externe veiligheid**

Om te komen tot een eenduidigere advisering op het gebied van externe veiligheid zijn we gestart met actualisatie van het toetsingskader externe veiligheid. Dit is nog niet afgerond als gevolg van beperkte bezetting op dit thema. Advisering op het gebied van externe veiligheid is geborgd.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **3.2 Zorgen voor voorlichting voor ouderen en op scholen om de zelfredzaamheid te vergroten**

Om het risicobewustzijn te vergroten verzorgt VRU lessen brandveiligheid op scholen. Afgelopen schooljaar zijn deze lessen op 9 scholen in Leusden gegeven. Dit schooljaar (2017-2018) volgen de andere scholen. Daarnaast hebben gemeente en VRU gezamenlijk zorginstellingen bezocht. Resultaat is dat Stichting Abrona (met 3 locaties in Leusden) is gestart met de uitrol van de toolbox 'brandveiligheid in de zorg'. VRU, gemeente en LL2 werken samen om risicobewustzijn te vergroten bij ouderen/minder zelfredzamen. Er zijn via LL2 43 huisbezoeken bij ouderen afgelegd waarbij informatie is gegeven over brandveiligheid, en in het kader van integraliteit ook over inbraakpreventie en babbeltrucs.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.3 Trainen en oefenen gemeentelijke crisisorganisatie**

Lokale kernfunctionarissen in de crisisorganisatie van Leusden zijn afgelopen jaar getraind door de VRU. Daarnaast zijn gemeentelijke trainingen georganiseerd voor:

- Gemeentelijk Beleidsteam
- Strategisch Adviseurs
- Notulisten

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Domein 1 - Bestuur

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	4.390	4.683	4.721	-38
Baten	510	636	867	231
Resultaat voor bestemming	3.880	4.047	3.854	193
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	61	82	63	-19

Resultaat na bestemming	3.819	3.965	3.791	174
--------------------------------	--------------	--------------	--------------	------------

Saldo taakvelden

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
0.1	Bestuur	1.439	1.409	0	94	124
0.2	Burgerzaken	1.194	1.283	612	754	53
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.590	1.603	0	0	-13
1.2	Openbare orde en veiligheid	460	426	24	19	29
	Domein Bestuur	4.683	4.721	636	867	193
0.10	Mutaties reserves	0	0	82	63	-19
	Resultaat na bestemming	4.683	4.721	718	930	174

Verschillenanalyse taakvelden

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2017. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

0.1 Bestuur € 124.000 (voordeel)

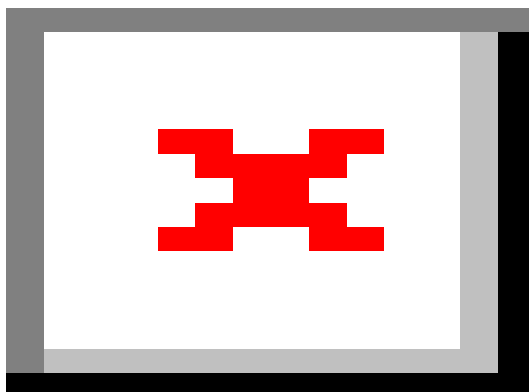
- De voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders is geactualiseerd. De stijging van de rekenrente heeft tot een vrijval (en dus een voordeel) van € 94.000 geleid.
- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 69.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

0.2 Burgerzaken € 53.000 (voordeel)

- Dit wordt met name veroorzaakt door de zogenaamde 'rijbewijscyclus'. Vanaf 1 oktober 1986 is de geldigheid van het rijbewijs van 5 naar 10 jaar gegaan. Sinds die tijd wisselen periodes van meer en minder rijbewijzen afgeven elkaar om de 5 jaar af. Per saldo is voor € 66.000 meer aan leges voor rijbewijzen en reisdocumenten ontvangen.

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

- Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
- Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)
- Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
- Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners

Bron: CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen

Domein Leefomgeving

Domein Leefomgeving

We willen een duurzamer Leusden in 2030 met een gezonde, schone en veilige leefomgeving. We dragen zorg voor een kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd aanbod van gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg. Voor wat betreft het onderwijs hebben we ingezet op bundeling van meerdere scholen en maatschappelijke partners in twee multifunctionele accommodaties. Daarnaast hebben we gekozen voor bundeling van de niet-MFC- scholen in een drietal Integrale Kindcentra. Tegen 2030 zal de gehele scholenvoorraad vernieuwd zijn in Leusden en Achterveld. We willen dat Leusden een goed functionerend rioolstelsel en een goede waterkwaliteit heeft en Leusden klaar is voor een veranderend klimaat.

Het Domein Leefomgeving is onderverdeeld in de onderdelen duurzaamheid, water en riolering, wegen en infrastructuur, onderwijs en accommodaties. Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld die zijn ingevuld met doelstellingen.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'

De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarrekening. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

Duurzaamheid

Duurzaamheid

Ambitie

De samenleving en de gemeente willen gezamenlijk een versnelling aanbrengen op het gebied van duurzaamheid, zodat Leusden in 2030 een duurzamere gemeente is. In de Duurzaamheidsagenda Leusden 2016-2030 is een aantal ambities opgenomen waar samenleving en de gemeente gezamenlijk naar toe willen werken.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Leusden is energieneutraal in 2040 of eerder**

Om de ambities van de Duurzaamheidsagenda te halen bespreken de accounthouders van de gemeente kansen voor energiebesparing met de bedrijven die bezocht worden. Hierop wordt in het algemeen positief gereageerd. Hiervoor is een eerste versie van een factsheet met onder andere ondersteuningsmogelijkheden opgesteld. De gemeente stimuleerde in 2017 een hoge energieprestatie in nieuwbouwprojecten. In 2017 stelde het college een leidraad vast waarin de gewenste energieprestatie van nieuwe woningen en andere gebouwen is opgenomen. Het gemiddelde energielabel in Leusden ligt tussen B en C.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.2 Uitbreiden Fonds stimuleringslening duurzaamheid eigen huis**

Het Fonds stimuleringslening duurzaamheid eigen huis, is in 2017 verruimd met € 200.000

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.3 Uitvoeren en/of ondersteunen activiteiten op het gebied van Energie en Duurzaam bouwen uit de Duurzaamheidsagenda 2016-2030**

Op het gebied van Energie en Duurzaam bouwen zijn de volgende activiteiten uitgevoerd;

- Op het dak van De Korf heeft Coöperatie zonnedak de Korf 280 zonnepanelen geplaatst. De cooperatie heeft 45 leden.
- Onder andere WSL, Amvest en particuliere woningeigenaren investeerden in 2017 in de energetische verbetering van bestaande woningen.
- De gemeenteraad stelde de nieuwe legesverordening voor 2018 vast, waarin is opgenomen dat voor energiezuinige en gasloze nieuwbouw en renovatie en voor sloop ikv asbestverwijdering minder leges worden geheven.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.1 Uitvoeren Energieakkoord Leusden 2014-2020**

Het energieloket IkWilWatt stimuleerde inwoners om de eigen woning te verduurzamen. Dankzij een garantstelling van de gemeente kan de VVE Hamershof opdracht geven tot een Nul-op-de-meter renovatie van 97 woningen.

In gesprek met vertegenwoordigers van o.a. bewonersgroepen en boerenorganisaties is een nieuw energieakkoord opgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. In 2020 maximaal 75 kg restafval per inwoner en in 2030 maximaal 25 kg**

In 2017 implementeerde de gemeente het vastgestelde grondstoffenplan, met als sluitstuk de invoering van variabele tarieven per 2018. In 2017 is het aangeboden restafval fors gedaald tot ruim 100 kg pp.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Uitvoeren locatieplan ondergrondse containers en inzameling PMD met minicontainers**

De grondstoffen pmd, gft en papier haalt de gemeente aan huis op. Voor het restafval zijn 120 nieuwe verzamelcontainers geplaatst.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.2 Herinrichten milieustraat 't Spiegel**

De herinrichting van milieustraat 't Spiegel is in 2017 grotendeels uitgevoerd. Om de milieustraat goed te laten aansluiten bij het Nieuwe Inzamelen komt er een tweede weegbrug en wordt grofvuil naast bouw- en sloopafval voortaan een te betalen afvalstroom.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Toename lokale en circulaire economie**

De gemeentelijke afvalinzameling is gericht op een circulaire economie. In de door het college vastgestelde leidraad duurzame nieuwbouw is opgenomen initiatiefnemers te stimuleren tot circulair bouwen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.2 Ondersteunen opzetten up-cycle ateliers en pop-store**

Kringloopcentrum Leusden realiseerde een pop-up store in winkelcentrum De Hamershof.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.3 De gemeente koopt lokaal, duurzaam en sociaal in**

De gemeente Leusden is een Fair Trade gemeente en ondersteunt de Fair Trade werkgroep om inwoners en organisaties bewust te maken van hun inkopen.

Bij inkopen en aanbestedingen volgt de gemeente de landelijke criteria voor duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen.

Bij gelijke geschiktheid hebben lokale partijen de voorkeur.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.1 Ondersteunen opzetten netwerk producenten en voedselmarkt**

De gemeente heeft in kaart gebracht welke productiebedrijven er in Leusden zijn en of circulariteit van belang is. Dit zijn er slechts een beperkt aantal. Deze bedrijven worden door de accountmanager actief benaderd over circulaire economie.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Toename biodiversiteit in Leusden en verkleinen ecologische voetprint van inwoners**

In 2017 is op verschillende manieren gewerkt aan versterking van de biodiversiteit, onder andere bermbeheer, groen-blaauwe dooradering en een vleermuizenproject.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.2 Ondersteunen project afvalvrije scholen**

Alle scholen in Leusden doen mee met het programma Afvalvrije school. De combinatie van het programma met de nieuwe manier van afval inzamelen in Leusden werkt goed om het bewustzijn bij de jeugd te vergroten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.3 Stimuleren duurzaam vervoer in Leusden**

In 2017 zijn door de gemeente laadpalen voor elektrische auto's geplaatst. Het stimuleren van fietsen als alternatief voor de auto wordt meegenomen bij de ontwikkeling van het fietsplan.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.1 Ondersteunen aanpak operatie Steenbreek**

De Groene Belevnis organiseerde samen met een lokale ondernemer en "Groei & Bloei" twee workshops over operatie steenbreek en de mogelijkheden van hemelwater infiltratie.

In 2017 is een pilot voorbereid om huishoudens te stimuleren om zelf maatregelen te nemen in hun voortuin (water op te vangen en tuin vergroenen). De pilot is bedoeld om ervaring op te doen t.b.v. grotere rioolvervangings in Achterveld in 2018/2019.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. Meer duurzame initiatieven in de samenleving**

De Groene Belevnis en het Energieloket IkWilWatt ondersteunen in opdracht van de gemeente initiatieven van wijk en bewonersgroepen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **5.1 Ondersteunen opzetten /aanhaken digitaal platform voor duurzame initiatieven**

Vanuit het fonds duurzame initiatieven zijn 13 aanvragen ondersteund van de 17 gedane aanvragen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5.2 Verbeteren facilitering van duurzame initiatieven**

In 2017 organiseerde de Groene Belevnis een duurzame route op 14 oktober. Geïnteresseerden namen een kijkje achter de schermen bij o.a. het zwembad, een duurzame woning en een biologische tuin.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5.3 Ondersteunen bijeenkomsten en levend houden agenda en netwerk**

In 2017 zijn vooral rond het onderwerp energie uit de duurzaamheidsagenda bijeenkomsten georganiseerd grote algemene bijeenkomst georganiseerd, maar wel rond het Energieakkoord

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Water en riolering

Water en riolering

Ambitie

We willen dat Leusden een goed functionerend rioolstelsel en een goede waterkwaliteit heeft, droge voeten houdt en klaar is voor een veranderend klimaat.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Verminderen van overstorten van afvalwater op het oppervlaktewater**

In Hamersveld ligt een gemengd rioleringsstelsel waaruit bij hevige neerslag incidenteel met regenwater verdunt afvalwater overstort op het oppervlaktewater. Begin 2017 is het rioolstelsel van Hamersveld daarom aangepast en het gemaal verbeterd. Beoogd effect hiervan was onder meer dat het overstortvolume zou afnemen. Uit metingen blijkt dat in geheel 2017 in Hamersveld 7 overstortingen met een totaal volume van 1780 m³ plaats vonden. Dit verhoudt zich tot een meerjarig gemiddelde van 1970m³. Het lijkt er op dat de gemaal en stelselrenovatie inderdaad leidt tot een lager overstortvolume, in de komende jaren wordt bekeken of deze trend zich doorzet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Het vergroten van de capaciteit van een rioolgemaal aan de Zwarte weg.**

Het rioolgemaal aan de Zwarte weg is in 2017 gerenoveerd. Uit een eerste analyse van de (bemeten) waterstanden en draaiuren in de riolering blijkt dat het gemaal het afvalwater sneller en beter verwerkt en daardoor een grotere capaciteit heeft. Het aantal draaiuren van het gemaal in 2017 lag bijvoorbeeld ruim 120 uur lager dan in 2016.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.2 Het van het gemengde rioolstelsel afkoppelen van een deel van de verharding in Leusden-Zuid.**

De voorbereidende werkzaamheden voor vervanging van riolering en verharding zijn uitgevoerd. In het ontwerp van de openbare ruimte is nadrukkelijk aandacht besteed aan het lokaal bergen en vertraagd afvoeren van regenwater. Niet alleen door het regenwater af te koppelen van het vuilwaterstelsel maar ook door de aanleg van slimme drainagesystemen die een functie hebben in zowel de tijdelijke berging van regenwater als de beheersing van de grondwaterstand ter plaatse. De uitvoering van de eerste fase heeft nog niet plaatsgevonden omdat deze is gekoppeld aan de nieuwbouw op de locaties van 't Palet en de Loysderhoek in de periode maart/april 2018.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Verlagen van de grondwaterstand in probleemgebieden**

De grondwaterbeheersing in (met name) oud Hamersveld is verbeterd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Samen met inwoners invulling geven aan een grondwater verlagingsproject in oud Hamersveld**

In oud Hamersveld zijn diverse maatregelen uitgevoerd ten behoeve van de grondwaterbeheersing ter plaatse, te weten:

- een aantal bewoners is aangesloten op de aanwezige drainagesystemen;
- er is nieuwe drainage aangelegd;
- de bestaande drainage is gereinigd en;
- er is een meetsysteem in de drainage geplaatst waarmee geblokkeerde drains snel kunnen worden opgemerkt.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Vasthouden van water waar het valt**

Bij nieuwe ontwikkelingen hebben we het uitgangspunt van hydrologisch neutraal bouwen gehanteerd. Regenwater wordt daarmee in principe lokaal geborgen of afgevoerd naar oppervlaktewater.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Het optimaliseren van de wadi's (infiltratievelden) in Valleipark en Groot Agteveld**

Fase 1 en 3 van Valleipark zijn opgeleverd. De wadi's zijn definitief ingericht en lijken volgens verwachting te functioneren.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4. Kunnen verwerken van hevige neerslag**

Om goed te kunnen anticiperen op hevige neerslag is inzicht in het functioneren van de rioolstelsels van belang. Dit inzicht is afgelopen jaar verder vergroot.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Het voorbereiden van de aanpassing van het rioolstelsel in Achterveld om in 2018 1,5 kilometer regenwaterriool aan te kunnen leggen**

In 2017 is een modellering van het Achterveldse rioolstelsel uitgevoerd. Er zijn aan de hand van diverse klimaatscenario's reconstructie-maatregelen getoetst op effect en doelmatigheid. De modelleringen van 2017 hebben geleid tot een eerste ontwerp.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **5. Verminderen van overlast bij niet functioneren van de riolering**

De gemeente zet zich blijvend in voor een storings- en overlastvrij buitengebied en draait hiertoe haar eigen storings- en consignatiediensten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **5.1 Drukrioleringsgemalen voorzien van een nieuwe communicatiemodule**

In het buitengebied zijn ruim 300 kleine rioolgemalen in beheer bij de gemeente. Door deze te voorzien van een nieuwe communicatiemodule kunnen storingen worden opgemerkt en opgelost door de gemeentelijke Buitendienst, voordat ze worden opgemerkt door de burger. Het bestek voor de aanbesteding van circa 300 schakelkasten voor drukriolering is gereed voor aanbesteding.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Infrastructuur

Infrastructuur

Ambitie

We willen dat het wegennet van Leusden functioneel en structureel van goede kwaliteit is en blijft.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Doelmatig en kosteneffectief investeren in het wegennet**

Het beheer van 1,6 miljoen m² verharding vraagt om een slimme omgang met het beheer van deze verharding. De gemeente heeft zich hier in 2017 voor ingezet door onderhoudsmaatregelen in te plannen op basis van gedegen onderzoek en door groot onderhoud van wegverhardingen, waar mogelijk, aan te laten sluiten bij groot onderhoud van andere disciplines of overheden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.3 Tijdig de juiste onderhoudsmaatregel toe passen**

Bij het inplannen van onderhoudsmaatregelen aan de wegverharding is gebruik gemaakt van verouderingsprognoses en metingen van de draagkracht van de wegfunderingen. Hierdoor is de effectiviteit van de gemeentelijke investeringen aan haar wegennet vergroot en is beter geborgd dat de juiste maatregel op het juiste moment wordt uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.1 Groot onderhoud waar mogelijk aan laten sluiten bij projecten van overige disciplines als verkeer en riolering**

In 2017 zijn beheerstechnische werkzaamheden aan de wegverharding van de Hessenweg (gedeelte tussen gemeentegrens Amersfoort en westelijke komgrens Achterveld) gecombineerd met (o.a.) verkeerskundige wensen, een vervanging van een rioolpersleiding en de vervanging van een verouderde waterleiding. Het gezamenlijk uitvoeren van de werkzaamheden heeft aanzienlijke synergievoordelen opgeleverd, zowel op kosten als op kwaliteit en de mate van hinder.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.2 Groot onderhoud aan laten sluiten bij projecten en planningen van andere overheidsinstanties**

In 2017 is (een gedeelte van) de Arnhemse we gereconstrueerd door de Provincie. Bij de werkzaamheden is ook een nieuwe aansluiting gerealiseerd op de Treekerweg. Doordat de gemeentelijke onderhoudsplanning samengevoegd was met het maken van de nieuwe aansluiting is een groter deel van de weg opnieuw ingericht en is er een kwaliteitsimpuls aan het gebied gegeven.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Onderwijs

Onderwijs

Ambitie

Kwalitatief en duurzaam huisvesten van onderwijs in gemeente Leusden.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Zorgen dat nieuwkomers onderwijs kunnen volgen**

Onderwijs aan leerplichtige nieuwkomers (statushouders) is zowel qua huisvesting als inhoud geborgd door de instandhouding van de Taalschool en de doorstroming naar het regulier onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Borgen van onderwijshuisvesting voor kinderen van nieuwkomers in de leeftijd van 4-12 jaar**

Sinds de sluiting van de noodopvang is borging van onderwijshuisvesting geen grote opgave meer. De Taalschool aan de Berkelwijk voorziet in de behoefte aan onderwijs. De taalschool wordt doorontwikkeld naar een expertisecentrum voor een bredere groep kinderen op het gebied van taalondersteuning.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.2 Borgen van onderwijs voor kinderen van nieuwkomers in de leeftijd van 12-18 jaar**

Kinderen van nieuwkomers (statushouders) in de leeftijdsklasse 12 tot 18 jaar gaan naar taalcentra in Amersfoort, waar zij onderwijs krijgen gedurende het eerste jaar dat zij in Leusden/ Nederland wonen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Realiseren drie Integrale Kindcentra (IKC) [CUP 6.2]**

Voor de realisatie van de Integrale Kind Centra (IKC) Berkelwijk (2020) en IKC Groenhouten (2023) zijn de partners (scholen, kinderdagopvang en andere participanten) samen met de gemeente en externe adviseurs gestart met de planvorming.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Realiseren programmering en ontwerp IKC MKC Berkelwijk**

Ten behoeve van IKC Berkelwijk heeft de gemeente het proces bewaakt, waarbij beide bouwheren van IKC Berkelwijk (VMOL en Voila) in samenwerking met Twijnstra Gudde toegewerkt hebben naar ambities, een keuze voor een architect en een programma van eisen voor drie basisscholen, kinderdag-opvang en een expertisecentrum.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2.2 Deelnemen aan IKC-vorming in initiatieffase IKC Groenhouten**

Ten behoeve van IKC Groenhouten is met de primaire partners (Voila, Humanitas, Scholen in de Kunst) gestart met het toewerken naar een gezamenlijke inhoudelijke en financiële businesscase.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. Realiseren van Multifunctioneel centrum Atlas**

Eerder dan gepland zijn de bouwwerkzaamheden van MFC Atlas voltooid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Voltooiing bouw door bouwer, toetsing eindafrekening en voltooiing infra**

MFC Atlas is eind 2016 opgeleverd en begin 2017 in gebruik genomen. Er is onderzoek gedaan naar de warmte op het plein. Hiervoor worden in het voorjaar van 2018 aanvullende groenvoorzieningen getroffen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Accommodaties

Accommodaties

Ambitie

Zorgdragen voor een optimaal gebruik van de gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg. De accommodaties zijn daarbij kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd op de wensen en ambities van de gemeente, huurders en gebruikers.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties**

Bij de voorbereiding en realisatie van nieuw gemeentelijk vastgoed (gemeentehuis, sport- en onderwijsaccommodaties) is energieneutraal bouwen uitgangspunt geworden.

Bij bestaande gemeentelijke accommodaties, die op de basislijst staan van de nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden 2016 – 2030, wordt verduurzaming meegenomen in de nieuwe onderhoudscontracten vanaf 2018.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Uitvoeren van de meest rendabele duurzaamheidsmaatregelen na onderzoek**

We hebben nog geen duurzaamheidsmaatregelen getroffen bij de bestaande accommodaties.

In 2018 worden nieuwe meerjarige onderhoudscontracten afgesloten. Het rendabel investeren in

duurzaamheidsmaatregelen in bestaande accommodaties is onderdeel van deze contracten. Het nog openstaande onderzoekkrediet ten behoeve van duurzaamheidsmaatregelen wordt gebruikt voor het laten maken van 0-metingen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.2 Renovatie van zwembad Octopus inclusief grootschalige duurzaamheidsmaatregelen**

Zwembad Octopus is in de zomer van 2017 gerenoveerd. Naar verwachting wordt circa 15% energiebesparing gerealiseerd door de uitgevoerde duurzaamheidsmaatregelen zoals; zonnepanelen, een warmteterugwinningsinstallatie, ledverlichting en een goede prestatie monitoring.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.3 Bewaken van de duurzaamheidsambities bij de realisatie van het Huis van Leusden en de sporthal aan het Buiningpark**

We zijn gestart met de bouw van de sporthal aan het Buiningpark. Deze wordt energieneutraal gebouwd door toepassing van de volgende onderdelen:

- hoge isolatiewaarden en luchtdichtheid van gevels en dak;
- toepassing van duurzame energie (zonnepanelen en een Warmteterugwinning systeem) en een gasloze uitvoering;
- goede monitoring en aanwezigheidsdetectie.

Ook de bouw van het Huis van Leusden is in volle gang. De gebouw-gebonden energievraag wordt energieneutraal uitgevoerd door toepassing van zonnepanelen en een warmte-koudeopslag installatie.

Daarnaast hebben we extra investeringen gedaan om ook de gebruik-gebonden energie voor 2/3 energieneutraal te maken. Door gebruiksgedrag en slimme aankoop van apparatuur wordt gestreefd naar volledig energieneutraal.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.4 Ruimte bieden aan maatschappelijke initiatieven van energie coöperaties door het aanbieden van hiervoor geschikte daken van gemeentelijke accommodaties**

We hebben met Coöperatie Zonedak De Korf voor een periode van 15 jaar een recht van opstal afgesloten voor het hoge dak van sporthal De Korf. In het voorjaar van 2017 hebben zich 45 leden aangesloten bij deze Coöperatie en zijn 280 zonnepanelengeplaatst en in gebruik genomen. Samen leveren deze voor circa 20 huishoudens energie.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Ruimte bieden aan ondernemerschap**

We hebben broedplaats De Smederij gerealiseerd voor startende ondernemingen en maatschappelijke organisaties. Het voorbereidingstraject voor een broedplaats in Achterveld is in een vergevorderd stadium. We werken mee aan de verruiming van mogelijkheden binnen bestemmingsplannen bij nieuwe initiatieven voor zover passend binnen de huidige regelgeving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Verruimen van bestemmingsplannen om het mogelijk te maken dat maatschappelijke organisaties aanvullende inkomsten kunnen verwerven**

Verruiming van mogelijkheden voor het verwerven van aanvullende inkomsten voor maatschappelijke organisaties en ondernemingen hebben we vraaggestuurd uitgewerkt bij bestemmingsplanwijzigingen of – vrijstellingen. Broedplaats De Smederij en de activiteiten van Maxima's in MFC Antares zijn hier voorbeelden van.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.2 Accommodaties inrichten als broedplaatsen voor startende ondernemingen**

Broedplaats De Smederij is ontwikkeld in een ouder leegstaand gemeentelijke gebouw. Het opknappen van deze panden is gebeurd binnen de kaders van een lage kostenprijsdekkende huur. Tijdelijke huisvesting wordt geboden aan startende ondernemers en maatschappelijke organisaties. Ook komt er een algemene inloopvoorziening, waarin de medewerkers van 't Binnenhuys participeren. De eerste huurders zijn gestart met hun activiteiten in het pand.

Voor de broedplaats Achterveld hebben we bewoners van Achterveld gevraagd om met een maatschappelijke invulling te komen. Met drie partijen zijn vergevorderde stappen gemaakt voor een businessplan en plannen voor de aanpassing van het pand, wederom binnen de kaders van een lage kostprijs dekkende huur.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.3 Verder doorvoeren van de kostendekkende huur volgens het profijtbeginsel (zie ook 4.1.) in het kader van de wet Markt en Overheid**

Alle nieuwe huurovereenkomsten voor maatschappelijke organisaties zijn tot stand gekomen op basis van een kostprijs dekkende huurberekening volgens het profijtbeginsel in het kader van de wet Markt en Overheid.

Zodra in 2018 nieuwe meerjarige onderhoudscontracten zijn afgesloten (zie 1.1) en er inzicht is in de onderhoudskosten over een langere termijn gaan we de huurbedragen voor voornamelijk de sociaal-culturele gemeentelijke accommodaties aanpassen aan een actuele kostprijs dekkende huurberekening en corrigeren we deze aanpassing in de subsidieverstrekking aan de betreffende huurders.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Verhogen van de efficiëntie en doeltreffendheid**

We hebben door een combinatie van nieuwbouw, afstoting en sloop van gemeentelijke accommodaties (die niet op de basislijst staan in de nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden 2016 – 2030) een goede stap gemaakt in de ondersteunende rol die gemeentelijk vastgoed heeft in relatie tot beleidsdoelstellingen.

Het onderbrengen van de beperkte gemeentelijke vastgoedportefeuille in een extern vastgoedbedrijf is niet gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Onderzoeken wat de wenselijkheden en mogelijkheden zijn van het onderbrengen van accommodatiebeheer bij een externe partij (vastgoedbedrijf)**

We hebben samen met de schoolbesturen in Leusden en Achterveld de mogelijkheden voor een gezamenlijk extern vastgoedbedrijf onderzocht. In het najaar van 2016 zijn de schoolbesturen tot de conclusie gekomen te ver vooruit te lopen op landelijke ontwikkelingen ten aanzien van het introduceren van vastgoedorganisaties bij onderwijs-accommodaties.

De schoolbesturen, die vanaf 2015 zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de schoolgebouwen, hebben zich unaniem uitgesproken voor handhaving van het huidige stelsel. Hierdoor resteert onvoldoende bouwvolume voor de gemeente voor een rendabel extern vastgoedbedrijf.

De gemeente blijft daarmee verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding en leegstand van schoolgebouwen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.2 Invoeren van prestatiecontracten voor de (energie-)kwaliteit van de gemeentelijke panden.**

We zijn gestart met de voorbereiding om te komen tot prestatiecontracten.

De huidige jaarlijks-onderhoudscontracten van de oudere gemeentelijke accommodaties lopen in 2018 af. Er is een aanbestedingstraject in voorbereiding, waarbij ook groot onderhoud met een langere looptijd en risico's weggezet worden in de markt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Creëren van eenduidigheid, transparantie en duidelijkheid bij de verhuur van gemeentelijke accommodaties**

We hanteren alleen nog de standaard huurovereenkomsten volgens het door veel gemeentes gebruikte landelijk model. Bij nieuwe huurovereenkomsten met maatschappelijke partijen wordt een kostprijs dekkende huur gehanteerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Verder doorvoeren van de kostendekkende huur systematiek in het kader van de wet Markt en Overheid**

Alle nieuwe huurovereenkomsten voor maatschappelijke organisaties zijn tot stand gekomen op basis van een kostprijs dekkende huurberekening.

Zodra in 2018 nieuwe meerjarige onderhoudscontracten zijn afgesloten (zie 1.1) en er inzicht is in de onderhoudskosten over een langere termijn gaan we de huurbedragen voor voornamelijk de sociaal-culturele gemeentelijke accommodaties aanpassen aan een actuele kostprijs dekkende huurberekening en corrigeren we deze aanpassing in de subsidieverstrekking aan de betreffende huurders.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.2 Contracten afstemmen op de kostendekkende huursystematiek en verder standaardiseren**

Alle nieuwe huurovereenkomsten zijn opgesteld op basis van hetzelfde, landelijke model.

Aflopende huurovereenkomsten worden omgezet naar deze standaard huurovereenkomsten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. Creëren van een optimale afstemming tussen vraag en aanbod van de gemeentelijk accommodaties**

Zowel bij de sport- als onderwijsaccommodaties hebben we door de realisatie van nieuwbouwprojecten (sporthal Burg. Buiningpark, MFC Atria, MFC Atlas), de aankoop van de sportzaal MFC Antares en de sloop van bestaande sport- en sportaccommodaties een goede afstemming bereikt tussen vraag en aanbod.

Door herbestemming of afstoting van accommodaties die niet op de basislijst in de nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden 2016 – 2030 is vraag en aanbod beter in balans gekomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **5.1 Toewerken naar een leegstandspercentage van maximaal 5 a 10%**

Door het aanbieden van leegstaande gemeentelijke accommodaties als broedplaats met huurcontracten van 1 a 2 jaar en de afstoting van de voormalige gemeentewerf aan de Hamersveldseweg 105 blijft het leegstandspercentage beperkt en hanteerbaar.

Door samenwerking met de verschillende schoolbesturen is daarnaast gezocht naar tijdelijke huisvesting voor maatschappelijke organisaties in bestaande schoolgebouwen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Domein 2 - Leefomgeving

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	12.141	13.033	12.942	91
Baten	5.477	13.115	13.179	64
Resultaat voor bestemming	6.664	-82	-237	155
Toevoeging aan reserves	676	11.863	11.886	-23
Onttrekking aan reserves	824	5.018	4.938	-80
Resultaat na bestemming	6.516	6.763	6.711	52

Saldo taakvelden

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	280	212	161	124	31
2.1	Verkeer en vervoer	3.462	3.604	3.814	3.816	-140

4.2	Onderwijshuisvesting	1.023	1.085	133	154	-41
5.2	Sportaccommodaties	1.953	1.817	4.091	4.125	170
5.3	Cultuurpresentatie -prod.-participatie	8	15	34	29	-12
5.7	Openbaar groen en recreatie	1.252	1.143	179	195	125
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	26	47	78	56	-43
7.2	Riolering	1.311	1.351	1.450	1.498	8
7.3	Afval	2.694	2.614	3.133	3.124	71
7.4	Milieubeheer	931	947	0	0	-16
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	93	107	42	58	2
	Domein Leefomgeving	13.033	12.942	13.115	13.179	155
0.10	Mutaties reserves	11.863	11.886	5.018	4.938	-103
	Resultaat na bestemming	24.896	24.828	18.133	18.117	52

Verschillenanalyse taakvelden

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2017. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

2.1 Verkeer en vervoer € 140.000 (nadeel)

- Het verschil in salarissen geeft een nadeel van € 141.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

5.2 Sportaccommodaties € 170.000 (voordeel)

- In het voordeel zit de jaarschijf 2017 van € 15.000 voor vergoeding van vervanging inventaris van het zwembad. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2018, de afrekening is nog niet ontvangen maar het bedrag blijft zo beschikbaar. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2017.
- Een bedrag van € 60.000 voor sportinventaris 2e sporthal wordt in 2018 uitgegeven en gedekt door de reserve met aangewezen bestemming. Dit voordeel valt dan ook weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserves.
- In het voordeel zit een bedrag van € 18.000 voor de inhuur voor project renovatie De Korf wat in 2018 wordt uitgegeven maar gedekt wordt door de reserve flexibel deel. Dit voordeel valt dan ook weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserves.
- Er is voor € 28.000 meer aan huurinkomsten binnensport ontvangen. Dit komt voornamelijk door de extra inkomsten van tijdelijke verhuur van een Leusdense gymzaal aan een Amersfoortse school.
- Er is voor € 25.000 minder aan afschrijvingslasten op dit taakveld geboekt (voornamelijk activa die in 2016 al zijn afgeboekt vanwege sloop)

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie € 125.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 140.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

7.3 Afval € 71.000 (voordeel)

- In het voordeel zit een bedrag van € 27.000 voor de inrichting van de tijdelijke voorzieningen 't Spieghel wat in 2018 wordt uitgegeven maar gedekt wordt door de reserve flexibel deel. Dit voordeel valt dan ook weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserves.
- De beoordeling van de kostendekkendheid van het tarief afval wordt extracomptabel gedaan. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen. Voor de onderdelen kwijtschelding (welke verantwoord wordt op een ander taakveld) en de toerekening van BTW aan taakveld afval (extracomptabel) zijn hogere kosten gemaakt dan begroot. De dotatie aan de voorziening egalisatie tarieven op taakveld 7.3 is hierdoor € 44.000 lager uitgevallen.

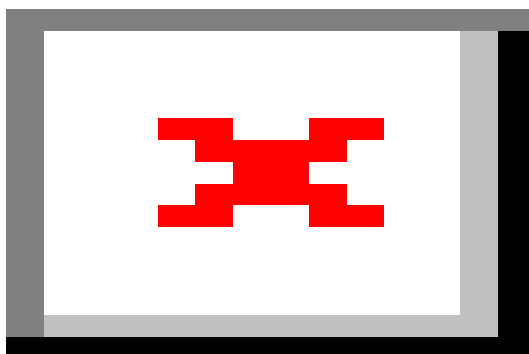
0.10 Mutaties in reserves € 103.000 (nadeel)

De grootste afwijkingen zijn:

- Niet in 2017 onttrokken uitgaven sportinventaris 2e sporthal € 60.000 (nadeel)
- Niet in 2017 onttrokken uitgaven inhuur project renovatie De Korf € 18.000 (nadeel)
- Niet in 2017 onttrokken uitgaven inrichting tijdelijke voorzieningen 't Spieghel € 27.000 (nadeel)

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)

Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

De beleidsindicator 'Hernieuwbare elektriciteit' is niet weergegeven, omdat er voor Leusden geen gegevens beschikbaar zijn.

Domein Samenleving

Domein Samenleving

Iedere inwoner kan binnen zijn eigen mogelijkheden deelnemen aan de samenleving. Voor kwetsbare inwoners organiseren we passende voorzieningen.

Het Domein Samenleving is ingericht naar de vier programmalijnen eigen kracht en netwerk, saamhorigheid, preventie en vroegsignalering en maatwerkvoorzieningen voor kwetsbare inwoners.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'

De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarrekening. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

Sociaal domein

Sociaal domein

Ambitie

Iedere inwoner kan binnen zijn eigen mogelijkheden deelnemen aan de samenleving. Voor kwetsbare inwoners organiseren we passende voorzieningen

Wat hebben we bereikt?

- **1. Maximaal gebruik van eigen kracht en gebruik van persoonlijke netwerken**

De inzet op eigen kracht is een doorlopend proces en blijvend uitgangspunt bij de vraagverhelderingsgesprekken bij Larikslaan2. Ondersteuning is altijd aanvullend op eigen kracht en netwerk van de inwoner.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Stimuleren aanspreken eigen kracht inwoners**

We hebben ingezet op de basisinfrastructuur, waarmee we voor inwoners drempels verlagen hun eigen kracht aan te spreken en binnen deze netwerken hun weg te vinden. Voor concrete voorbeelden hiervan, waaronder nieuwe collectieve voorzieningen en de inzet van fonds Samenlevingsinitiatieven, zie elders binnen deze jaarrekening domein Samenleving.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Samen aan de slag om de saamhorigheid in Leusden te versterken**

De sociale samenhang in Leusden is terug te zien in de initiatieven in wijken en buurten, de inzet van vrijwilligers in verenigingen, de activiteiten en netwerken waar mensen elkaar ontmoeten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Stimuleren dat inwoners zich betrokken voelen bij elkaar, informele hulp geven en nemen en saamhorigheid versterken**

Samenlevingsinitiatieven zoals DAVA, LeusdenZet, Buurkracht Alandsbeek en de Huiskamer van Leusden zijn ondersteund door de samenlevingsontwikkelaar door het aanjagen of meedenken of verbinden van formele en informele partijen aan het initiatief.

Fonds Samenlevingsinitiatieven heeft middelen beschikbaar gesteld voor samenlevingsinitiatieven zoals bv. de Opera, die hebben bijdragen aan het vergroten van de saamhorigheid en onderlinge verbinding.

Sportverenigingen zijn zich ervan bewust gemaakt dat verandering noodzakelijk is om vitaal te blijven. Een aantal verenigingen speelt hier op in door o.a. het leggen van verbindingen tussen maatschappelijke initiatieven en de sportvereniging .

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.2 Ondersteunen van mantelzorgers door het realiseren van laagdrempelige dienstverlening gericht op de ondersteuningsbehoefte**

Bij iedere hulpvraag zijn de consulenten van Larikslaan2 het gesprek aangegaan over mantelzorg. De rol van een mantelzorger bij het verlenen van zorg kreeg daarbij aandacht. Ook was er, om overbelasting te voorkomen, aandacht voor mogelijkheden van respijtzorg. Dagbesteding betekent ondersteuning en respijt voor de mantelzorger. De consulenten werkten nauw samen met samenwerkingspartners in de eerste lijn.

De gemeente en Larikslaan2 zetten in 2017 op uitbreiding van het bereik van mantelzorgers. Door verstrekking van het mantelzorgcompliment bij te houden is een beeld gevormd over welke inwoners mantelzorg verlenen, ook als het daarbij ging om mantelzorg aan iemand die thuis woont en onder de Wlz valt. Inmiddels zijn circa 500 mantelzorgers in beeld, die via een nieuwsbrief worden geïnformeerd. Daarnaast heeft Larikslaan2 informatiebijeenkomsten georganiseerd en heeft Larikslaan2 mee gedaan aan de Dag van de Mantelzorg.

Er is een onderzoek voorbereid naar mantelzorg in Leusden dat begin 2018 wordt uitgevoerd. Dit onderzoek beoogt samen met mantelzorgers na te gaan of het huidige ondersteuningspakket voor mantelzorgers aansluit bij hun vraag.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.3 Realiseren van aanbod van vrijwilligers dat aansluit bij de vraag van de samenleving**

Vrijwilligers(organisaties) zijn vraaggericht ondersteund, o.a. op het gebied van werving, deskundigheidsbevordering en het regelen van de vrijwilligersverzekering. Het coördinatiepunt Huiskamer van Leusden is van start gegaan, een schakelpunt waar de vragen van individuele burgers en professionele hulpverleners samenkomen als ook het aanbod van vrijwilligersorganisaties en fondsen in Leusden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.4 Verdichten en vergroten van netwerkstructuren**

We ondersteunen – met de samenlevingsontwikkelaar - initiatieven zoals de Huiskamer van Leusden om inwoners (en professionals) én vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Inlooppunten en ontmoetingsplaatsen zoals De Smederij vervullen hierin een rol.

Met de installatie van de Participatieraad willen we de verbinding met inwoners versterken en hen betrekken bij beleidsvorming.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Versterken van preventie en vroegsignalering in de basisinfrastructuur**

De basisinfrastructuur is versterkt met verbreding van de activiteiten en voorzieningen, zoals onder meer de Taalschool, Taalhuis, sportparkmanager, de samenlevingsontwikkelaar, de Huiskamer van Leusden, wijk- en vervoers- samenlevingsinitiatieven en activiteiten vanuit Leusden Fit. Professionals van diverse organisaties en een aantal vrijwilligers zijn getraind in de Meldcode. Er is €36.500,- meer uitgegeven dan in 2016 vanuit het Fonds Samenlevingsinitiatieven.

Er zijn 139 matches gesloten op de matchbeurs.

Wij veronderstellen dat alle activiteiten (zie verder) bijdragen aan een sterke basisinfrastructuur en het voorkomen van zwaardere ondersteuning en zorg.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Stimuleren van een samenleving met een sterk signalering vermogen en intensieve samenwerking tussen organisaties (sluit aan bij Cup 8.5)**

De samenwerking tussen organisaties en initiatieven is versterkt: nieuwe verbindingen zijn tot stand gekomen, zoals tussen onderwijs en zorg- en kinderopvangorganisaties in het gezamenlijke overleg LEA.

Onderwijs, huisartsen, GGD en Larikslaan2 zoeken naar betere verbinding en vinden elkaar in het ondersteuningsteam en de pilot J-GGZ.

Larikslaan2 en het onderwijs vinden elkaar in de Taalschool. Bibliotheek en het onderwijs vinden elkaar in het Taalhuis en taalcafé.

Andere verbindingen zijn versterkt, zoals binnen LeusdenFit, een samenwerkingsverband tussen vele organisaties: van kinderopvang, GGD, huisartsen tot SESA, Humanitas en meer.

In het Maatschappelijke Onrustteam (MOT) en Bestuurlijk Onrustteam (BOT) vinden zorg, wonen en handhaving elkaar in de persoonsgerichte aanpak.

Van Onderop en Larikslaan2 hebben gezamenlijk activiteiten georganiseerd in de Week tegen eenzaamheid.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.2 Realiseren dat individuele (hulp)vragen worden ondervangen door laagdrempelige algemene voorzieningen**

Verschillende laagdrempelige voorzieningen zijn tot stand gekomen, waarmee individuele (hulp)vragen ondervangen kunnen worden. Zo is de Smederij is geopend voor dagactiviteiten en voorziet het Taalhuis in activiteiten voor laaggeletterden.

Een ander voorbeeld is de training KIES voor kinderen van ouders in scheiding, die is geïmplementeerd, net als

de opgezette sociale vaardigheidstraining 'Hier ben ik!'.

Er waren meerdere (informatie-) bijeenkomsten in Fort33 en Larikslaan2 voor verschillende doelgroepen (o.m. ouders van pubers en pleegouders en gezinshuisouders).

De bekendheid van het Sociaal Plein – Leusden stijgt. Op het portaal kunnen activiteiten worden aangemeld waardoor de site aan bekendheid wint. Fonds Samenlevingsinitiatieven en Huis van Leusden hebben via een eigen url een pagina op het Sociaal Plein. Ook Buurkracht en Alandsbeek overwegen een eigen pagina.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.3 Stimuleren van vitale sportverenigingen die een grotere bijdrage leveren aan de leefbaarheid in Leusden**

De focus van de nieuw aangestelde sportparkmanager is na de eerste gesprekken met verenigingen verschoven naar het ondersteunen en het door ontwikkelen van het sportbedrijf. Het sportbedrijf heeft haar ambities om verbindingen tussen sportverenigingen en maatschappelijke initiatieven te leggen niet waar kunnen maken.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3.4 Aanpakken van eenzaamheid, verslavingsproblematiek onder jongeren, obesitas en schuldenproblematiek (sluit aan bij CUP 8.6)**

De lokale plannen gericht op preventie/vroegsignalering van eenzaamheid, alcohol en drugs onder jongeren en het leefstijlprogramma LeusdenFit uitgevoerd.

Activiteiten richten zich op bewustwording, preventie, vroegsignalering zoals de ontwikkeling van de signaleringskaart eenzaamheid, de realisering van de koffietabel bij de Jumbo, ouderavond over hoe omgaan met pubers. Andere activiteiten hebben bijgedragen aan het stimuleren van een gezonde leefstijl voor alle inwoners van Leusden, zoals IkPas, de Gezonde avondvierdaagse, ouder/kindsporten, wandelchallenge, etc.

De werkwijze van de pilot van WSL, Stadsring51, Larikslaan2 is gericht op vroegtijdige signalering van huurachterstanden en voorkoming van huisuitzettingen wordt structureel doorgezet en leidt tot een daling in huurachterstanden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3.5 Realiseren van doorgaande ontwikkelingslijn van kinderen en jeugdigen**

Er is een nieuwe overlegstructuur opgezet waarin onderwijs, kinderopvang, GGD, Fort33 en Larikslaan2 samenkomen, de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Dit in aansluiting op het reeds bestaande lokale Op Overeenstemming gericht Overleg (OOGO). In het LEA werken organisaties samen aan visieontwikkeling en uitwerking met betrekking tot goed onderwijs, doorgaande ontwikkelingslijn en samenwerking tussen onderwijs, opvang en jeugd in Leusden. De LEA- partners zijn in 2017 drie maal bijeen gekomen om actuele onderwerpen te bespreken, informatie met elkaar te delen, en afspraken te maken over de doorgaande lijn voor de jeugd in Leusden. Het primaire proces van de IKC's wordt gezamenlijk ingericht door kinderopvang en onderwijs.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Organiseren van maatwerkvoorzieningen voor kwetsbare inwoners**

Aan kwetsbare inwoners met een hulpvraag is een vangnet op maat geboden in de vorm van ondersteuning, voorzieningen en zorg. De (hulp)vraag van de inwoners is daarbij een leidend uitgangspunt geweest, evenals het voorkomen van het tussen wal en schip laten vallen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Realiseren van individuele diensten en producten op maat die gericht zijn op het vergroten van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners**

We zijn blijven inzetten op transformatie, met onze (regionale) contractpartners aan de ene kant, en het lokaal realiseren van algemene voorzieningen zoals de Smederij aan de andere kant. Ook ontwikkelingen binnen LeusdenZet, de Zaaier/Egger en (door)ontwikkelingen binnen de huishoudelijke zorg (in combinatie met begeleiding) zijn daar onderdeel van.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.2 Realiseren van een financieel vangnet voor minima met speciale aandacht voor chronisch zieken, gehandicapten en schoolgaande kinderen**

Binnen de Huiskamer van Leusden zijn – naast vrijwilligersorganisaties – ook diverse lokale en particuliere fondsen samengebracht.
Daarnaast is gestart aan het werken aan betere bekendheid van financiële ondersteuningsmogelijkheden voor minima en het tot stand brengen van samenwerking tussen betrokkenen rondom het thema armoede.
De Meerkostenregeling is aangepast en voorziet in een hogere financiële tegemoetkoming voor chronisch zieken.
Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.3 Stimuleren van arbeidsparticipatie en ontplooiën van talenten, ook door mensen met een arbeidsbeperking (sluit aan bij Cup 5.3)**

De begeleiding van werkzoekenden is onverminderd doorgezet, en op verschillende gebieden aangepast naar de specifieke vraag.
Lokale werkgevers zijn nauwer betrokken door de samenwerking met de 33vanLeusden, die heeft meegewerkt aan meerdere speedmeets tussen werkzoekenden en werkgevers in Leusden, wat tot goede resultaten heeft geleid.
Het aantal mensen met een ‘verminderde loonwaarde’ dat op basis van loonkostensubsidie aan de slag is bij een werkgever, is uitgebreid naar een aantal van 15.
Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Domein 3 - Samenleving

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	23.124	24.659	23.436	1.223
Baten	4.662	4.953	5.131	178
Resultaat voor bestemming	18.462	19.706	18.305	1.401
Toevoeging aan reserves	128	0	0	0
Onttrekking aan reserves	301	1.770	1.698	-72
Resultaat na bestemming	18.289	17.936	16.607	1.329

Saldo taakvelden

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
4.1	Openbaar basisonderwijs	13	0	0	0	13
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	888	888	105	101	-4
5.1	Sportbeleid en activering	251	234	0	14	31
5.3	Cultuurpresentatie, -prod. - participatie	457	377	0	0	80
5.4	Musea	16	0	0	0	16
5.6	Media	561	442	30	0	89
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.378	1.101	75	75	277
6.2	Wijkteams	2.772	2.857	0	0	-85
6.3	Inkomensregelingen	5.823	5.741	4.332	4.547	297
6.4	Begeleide participatie	2.053	1.960	0	0	93
6.5	Arbeidsparticipatie	298	292	52	50	4
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO-WoonRolVervoer)	971	786	254	227	158
6.71	+ 6.81 WMO (oud en nieuw)	3.287	2.926	105	116	372
6.72	+ 6.82 Jeugd	4.930	4.898	0	1	33
7.1	Volksgezondheid	961	934	0	0	27

	Domein Samenleving	24.659	23.436	4.953	5.131	1.401
0.10	Mutaties reserves	0	0	1.770	1.698	-72
	Resultaat na bestemming	24.659	23.436	6.723	6.829	1.329

Verschillenanalyse taakvelden

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2017. Weergegeven worden de verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

Totaal Sociaal Domein € 692.000 (voordeel)

Binnen de totale begroting Sociaal Domein blijft over 2017 per saldo een bedrag van € 692.000 over. Bij de invoering in 2017 van nieuwe BBV regels en het nieuwe rekeningschema in verband met de samenwerking BLNP-gemeenten, zijn de primitieve ramingen over de diverse taakvelden binnen het Sociaal Domein verdeeld. De werkelijke cijfers wijken hier op een aantal plaatsen vanaf. De begroting in 2018 is hier verder op aangepast. Het voordeel van € 692.000 is daarom in totaal geanalyseerd en wordt vooral veroorzaakt door voordelen op de oud WMO taken (o.a. huishoudelijke hulp) en stelposten die niet nodig bleken.

Bij de Najaarsnota 2017 is € 2.072.000 bijgeraamd voor het te verwachten tekort op de regionale zorgkosten binnen het Sociaal Domein (nieuwe taken Jeugd en WMO). De voorlopige rekeningcijfers geven hierop een voordeel van € 150.000.

Het totale voordeel is verdeeld over 2 domeinen:

- Domein Samenleving € 574.000
- Algemene Dekkingsmiddelen € 118.000

Het totale voordeel Sociaal Domein van € 692.000 is als volgt opgebouwd:

- € 49.000 (voordeel); onderbesteding lokale regeling chronisch zieken, kosten zijn opgenomen in de regionale zorg
- € 150.000 (voordeel); zorgkosten regionaal: de rekeningcijfers vallen gunstiger uit t.o.v. prognose bij najaarsnota
- € 43.000 (voordeel); oud WMO afrekening Woon Rol Vervoer
- € 185.000 (voordeel); het budget op huishoudelijke hulp (HH-oud WMO) is bij de najaarsnota verhoogd met stelposten en bijgeraamd op basis van de prognose van september. Uiteindelijk valt de afrekening HH mee.
- € 100.000 (nadeel); hogere kosten Persoonsgebonden budgetten o.b.v. voorlopige rekeningcijfers Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- € 120.000 (voordeel); de stelpost taakmutaties WMO is bij de NJN functioneel geraamd en is niet nodig geweest
- € 104.000 (voordeel); een deel van de voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken is niet nodig geweest en is afgeroomd.
- € 23.000 (voordeel); diverse verschillen
- € 118.000 (voordeel); de stelpost Integratie Uitkering Sociaal Domein is niet nodig geweest. In de Meerjarige Financiële Verkenning is aangegeven dat voor 2018 en latere jaren deze ruimte wordt aangewend om de tekorten op de zorgkosten deels te kunnen afdekken (zie ook de Algemene Dekkingsmiddelen).

De structurele gevolgen worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2018 en bij het samenstellen van de Meerjarenbegroting 2019-2022.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie € 80.000 (voordeel)

- In het fonds samenlevingsinitiatieven blijft een bedrag over van € 42.000. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2018. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2017.
- Voorgesteld wordt om van het voordeel op cultuuronderwijs en kunstzinnige- en culturele vorming een bedrag van € 25.000 over te hevelen naar 2018 voor de uitvoering van extra culturele activiteiten.

5.6 Media € 89.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 91.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie € 277.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 172.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).
- Voordeel in het Sociaal Domein € 49.000; onderbesteding lokale regeling chronisch zieken.
- Voor de app Sociaal domein is € 12.000 en voor het project 'Burgers Aanzet' is € 10.000 niet in 2017 uitgegeven. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserve.
- Diverse verschillen € 34.000 (voordeel)

6.2 Wijkteams € 85.000 (nadeel)

- Het verschil in salarissen geeft een nadeel van € 70.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

6.3 Inkomensregelingen € 297.000 (voordeel)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Voordeel in het Sociaal Domein € 104.000; vrijval voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken
- Op de BBZ-regeling bleef een bedrag van € 88.000 over. Vanuit de BBZ (besluit bijstandverlening zelfstandigen) geven we ondersteuning aan zelfstandigen waarbij (tijdelijke) financiële problemen het voortbestaan van hun bedrijf bedreigen. Die ondersteuning kan bestaan uit inkomensondersteuning en/of een (kapitaal)lening. Het voordeel van € 88.000 heeft vooral als oorzaak dat wij in 2017 minder ondersteuning hebben hoeven te verlenen in de vorm van kapitaal, dan we in de begroting rekening mee hebben gehouden.
- De bijstandslasten vallen € 80.000 mee. Het aantal bijstandsccliënten komt overeen met de begrote aantallen maar de gemiddelde uitkeringslast per cliënt is lager dan geraamd.

6.4 Begeleide participatie € 93.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 63.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO-oud; Woon-Rol-Vervoer) € 158.000 (voordeel)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- € 43.000 (voordeel); oud WMO afrekening Woon Rol Vervoer
- € 45.000 (nadeel); hogere kosten Persoonsgebonden budgetten (PGB)
- € 181.000 (voordeel) budget is geraamd op dit taakveld, de uitgaven zijn verantwoord op taakveld 6.71 bij de nieuwe WMO taken.

6.71 + 6.81 Maatwerkdienstverlening + geescaleerde zorg 18+ (WMO oud en nieuw) € 372.000 (voordeel)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

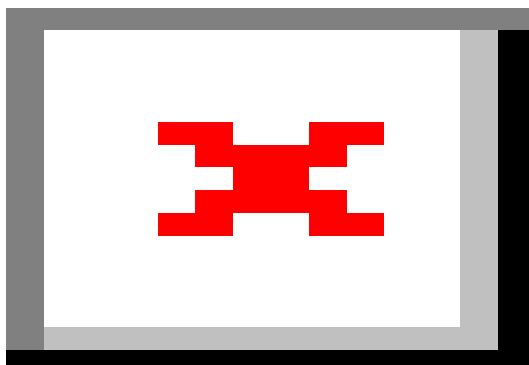
- Op collectief vraagafhankelijk vervoer blijft een bedrag over van € 91.000. Er zijn minder zones gereden. De ramingen zijn verhoogd in verband met een te verwachten volume- en kostenstijging per zone, mede gebaseerd op een afbouw van de bijdrage van de provincie. In de praktijk is deze bijstelling maar deels nodig geweest. Een structureel voordeel is niet te verwachten, omdat de afbouw van de bijdrage provincie stapsgewijs verder gaat en in de nieuwe tarieven de kosten voor het callcenter doorberekend worden.
- € 185.000 (voordeel); het budget op huishoudelijke hulp (HH) is bij de najaarsnota verhoogd met stelposten en bijgeraamd op basis van de prognose van september. Uiteindelijke valt de afrekening HH mee.
- € 120.000 (voordeel); de stelpost taakmutaties WMO is bij de NJN functioneel geraamd en is niet nodig geweest

0.10 Mutaties reserves € 72.000 (nadeel)

- Niet in 2017 onttrokken kosten app Sociaal Domein en 'Burgers Aanzet' € 22.000 (nadeel).
- Niet in 2017 onttrokken loonkosten voor de uitvoering van het onderzoeksplan zorgadministratie € 40.000 (nadeel).

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

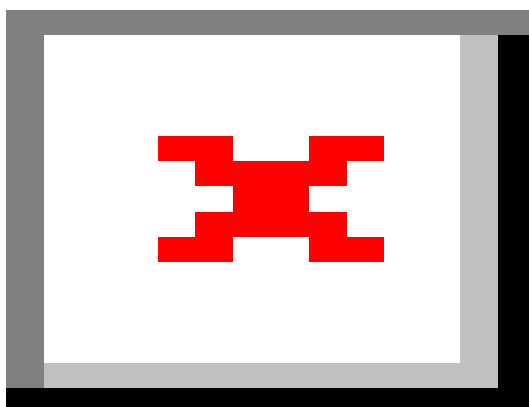

Jeugdwerkloosheid: het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)

Jeugdcriminaliteit: het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

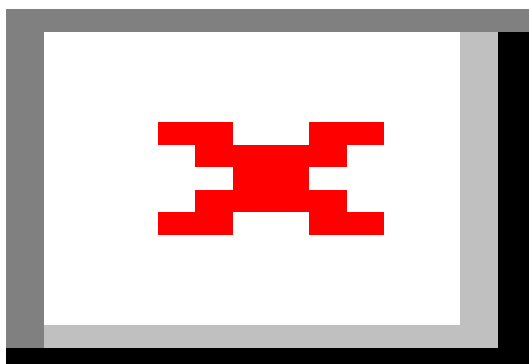
Kinderen in armoede (uitkeringsgezinnen): het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Verwijzingen Halt: het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12-17 jaar

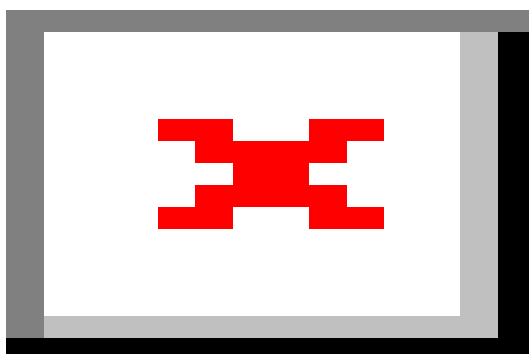
Bron: Bureau Halt

Jeugdbescherming: het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

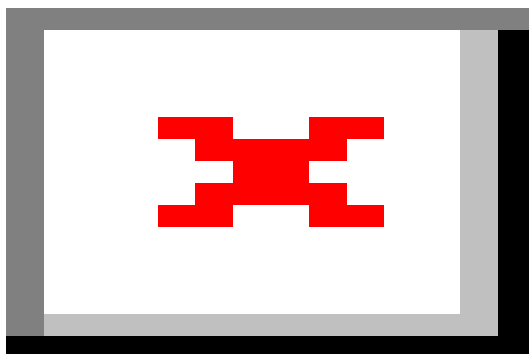
Jeugdhulp: het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd

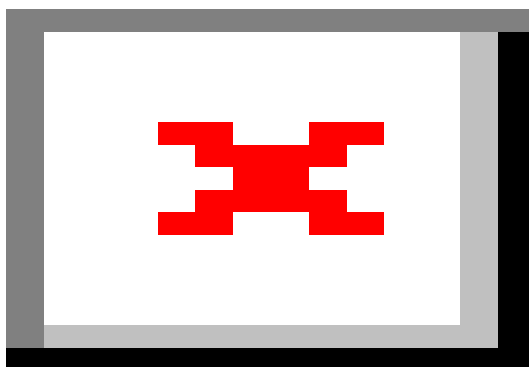
Harde kern jongeren: het aantal hardekern jongeren per 10.000 inwoner in de leeftijd van 12-24 jaar

Bron: Korps landelijke Politiediensten (KLPD)

Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO): het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat

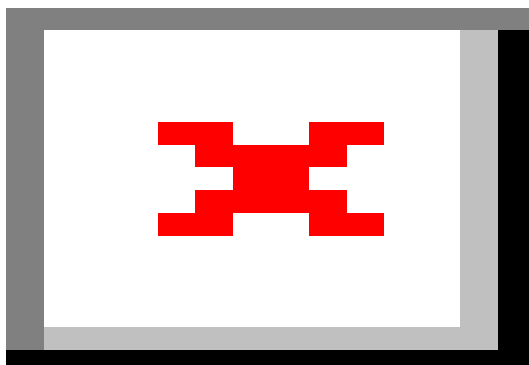
Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Relatief verzuim: het aantal leerlingen dat wel staat ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen

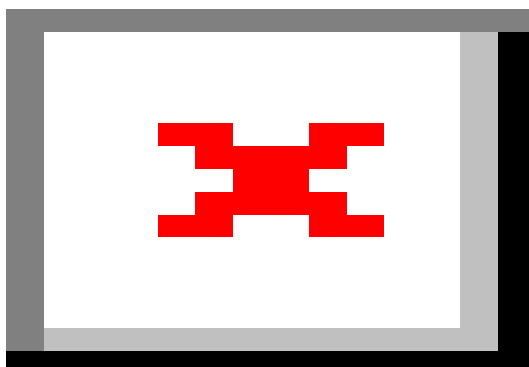
Bron: DUO Dienst Uitvoering Onderwijs

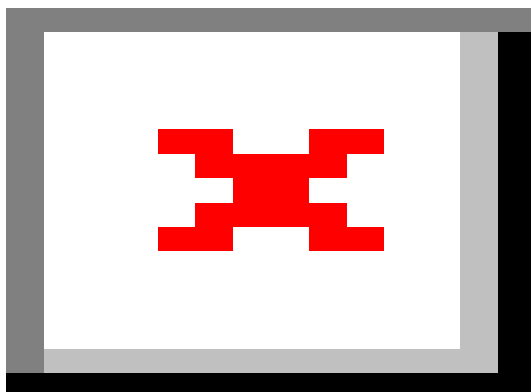
Bijstandsuitkeringen: het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners

Bron: CBS - Participatie Wet

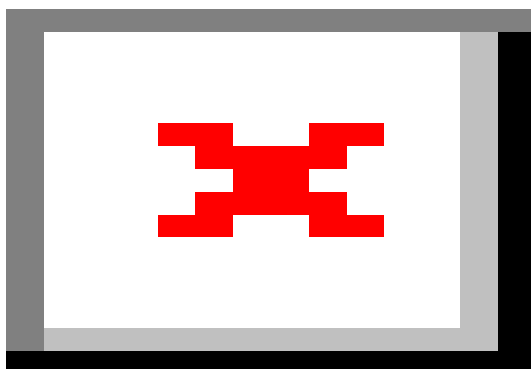
Reintegratievoorzieningen: het aantal reintegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Bron: CBS - Participatiewet

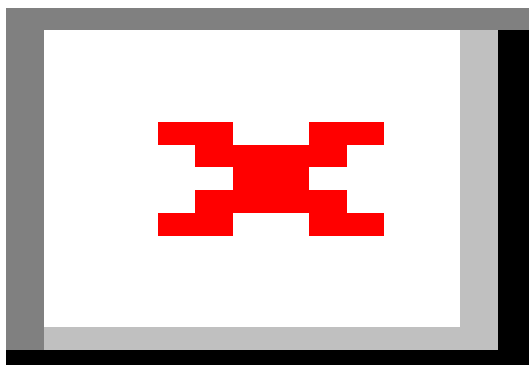
Netto arbeidsparticipatie: het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking

Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Niet-sporters: het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners

Bron: RIVM - Zorgatlas

WMO-maatwerkarrangement: het aantal cliënten met een WMO voorziening in het sociaal domein per 1.000 inwoners

Bron: Gemeentelijke monitor sociaal domein (GMSD)

De beleidsindicatoren 'Jongeren met jeugdreclassering' en 'Absoluut verzuim' zijn niet weergegeven, omdat er voor Leusden geen gegevens beschikbaar zijn.

Domein Ruimte

Domein Ruimte

Leusden blijft een vitaal en groen dorp. Vitaal en groen slaat op zowel het buitengebied als de verschillende kernen. Vitaal gaat ook over de samenstelling en spankracht van de bewoners van Leusden. Ook het aanbod aan voorzieningen in de breedste zin van het woord hoort hierbij.

Het Domein Ruimte is onderverdeeld in de onderdelen ruimte en wonen, verkeer en vervoer, economie, buitengebied, cultuurhistorie en welstand.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'.

De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarrekening. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

Ruimte en wonen

Ruimte en wonen

Ambitie

Leusden is en blijft ook op termijn een vitaal en groen dorp. Groen en vitaal slaat op zowel het buitengebied als de verschillende kernen. Het aanbod aan voorzieningen in de breedste zin van het woord past hierbij.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Een toekomstbestendige ruimtelijke opbouw en structuur**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het stedelijk gebied vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Uitvoering geven aan de structuurvisie stedelijk gebied**

Over de te maken strategische keuzen in de Omgevingsvisie heeft een Brede Maatschappelijke Discussie door middel van internet en straatinterviews plaatsgevonden. De door de raad vastgestelde keuzen zijn neergelegd in een Omgevingsvisies voor het stedelijk gebied. De visie is voorgelegd voor de vergadering van 1 februari 2018.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor de aandachtsgroepen**

Met Woningstichting Leusden hebben we afspraken gemaakt over het aantal sociale huurwoningen (2.800 in 2025), het versneld bouwen van 150 woningen tot 2020 en doorstroming op de woningmarkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Uitvoeren Woonvisie/Woonagenda 2016 – 2025**

Met WSL en HLVE zijn prestatieafspraken gemaakt over onder andere het aantal huurwoningen in 2025 en het versneld toevoegen van sociale huurwoningen. Ook zijn afspraken gemaakt over het doorstroomproject “Van groot naar fijn”.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.2 Prestatieafspraken maken met WSL en huurdersbelangenvereniging Leusden**

In 2016 zijn voor de eerste keer prestatieafspraken tussen WSL, HLVE en de gemeente gesloten. Op basis van deze ervaring en nieuwe inzichten zijn in december 2017 nieuwe afspraken voor 2018 gemaakt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.3 Monitoren effecten woonruimteverdeling en urgentie woningzoekenden**

De corporaties in de regio Eemvallei zijn de initiatiefnemer voor Woningnet Eemvallei. Zoals afgesproken bij de start van Woningnet hebben zij de werking van dit regionale woonruimteverdeelsysteem geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie zijn gedeeld met de raad.

In de prestatieafspraken 2018 is neergelegd dat in 2018 wordt onderzocht met welke wijze van aanbieden van woningen woningzoekenden het best worden geholpen aan een woning.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Zorgen voor voldoende en kwalitatief goede woningen voor alle doelgroepen**

Naast de al in gang zijnde projecten is in 2017 medewerking gegeven aan een aantal nieuwe woningbouwontwikkelingen. Met deze projecten wordt een zo breed en aanvullend mogelijk woningbouwprogramma aangeboden. In al deze projecten is vooral ruimte voor de doelgroepen uit de Woonvisie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Uitvoeren Woonvisie/Woonagenda**

Aan initiatiefnemers voor nieuwe bouwprojecten (zoals bijvoorbeeld Maanwijk en Lisidunahof) zijn kaders meegegeven waarbinnen de gemeente meewerkt aan deze plannen. In deze kaders zijn de eisen en wensen uit de Woonvisie opgenomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.2 Monitoren vraag naar woningen**

In samenwerking met de gemeenten in de regio Amersfoort en de provincie Utrecht wordt gezocht naar een goed instrumentarium om de vraag naar en het aanbod van woningen te monitoren. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van bestaande bronnen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.3 Meedenken met initiatiefnemers van woningbouwprojecten**

Als onderdeel van het stellen van kaders aan en participeren in projecten van derden wordt met hen meegedacht over woonconcepten, te huisvesten doelgroepen en daarvoor te realiseren woningtypen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.4 Prestatieafspraken met Woningstichting Leusden en Huurdersbelangenvereniging Leusden**

De uitvoering van de in 2016 gemaakte prestatieafspraken met WSL en HLVE zijn gezamenlijk gemonitord en met de ervaringen uit 2017 en op basis van nieuwe inzichten zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt. Deze gaan vooral over betaalbaarheid, beschikbaarheid en duurzaamheid.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Toekomstbestendig en vitaal Hart van Leusden**

Het herinrichtingsplan voor de openbare ruimte is afgerond en voor de gefaseerde uitvoering is budget beschikbaar gesteld. De bewoners hebben de financiering rond voor de renovatie van de gevels de woningen in combinatie met hoogniveau isolatie van de woning (Nul op de Meter).

De eigenaren van de bedrijfsruimten werken aan een haalbaar plan voor de renovatie van de winkels.

Door de aantrekkende economie staan er minder leeg.

De ondernemers hebben een plan opgesteld voor versterking van het merk "Hart van Leusden"..

Voor een betere beschikbaarheid van parkeerplaatsen voor bezoekers is de invoering van een blauwe zone voor een deel van de parkeerplaatsen voorbereid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Opstellen plan voor herinrichting openbare ruimte**

Op basis van een voorstel voor de herinrichting van de openbare ruimte is door de gemeenteraad in september besloten om hiervoor €5,7 miljoen beschikbaar te stellen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Gemeente Leusden

- **4.2 Uitvoeren herinrichtingsplan openbare ruimte**

Voor de uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte is een planning opgesteld. De uitvoering neemt ca. 3 jaar in beslag verdeeld over 3 fases.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.3 Medewerking verlenen aan initiatieven die bijdragen aan toekomst van een vitale Hamershof**

Naast de bij 4 genoemde plannen is de nieuwbouw van: Bras 73 / Greefhorst en de verbouwing van de Rabobank gerealiseerd. Er is een aantal projecten in aanbouw en voorbereiding zoals: het Huis van Leusden, de renovatie van De Korf, de verplaatsing van de bibliotheek en Sport 2000 en de herontwikkeling van de locaties "SBBO", "Van den Berg" en "Sport 2000",

De aanstelling van een centrummanager door de winkeliersvereniging wordt ondersteund.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer

Ambitie

We willen dat Leusden optimaal bereikbaar en veilig is voor auto, openbaar vervoer, fiets en te voet.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Streven naar een afname van het aantal (letsel)ongevallen en het verhogen van het veiligheidsgevoel**

Sinds 2014 is er sprake van een gestage afname van het aantal letselongevallen. In 2014 raakten nog 51 mensen gewond. In 2015 waren dit er 38 en in de eerste helft van 2017 13. De cijfers van de 2e helft van 2017 zijn nog niet (volledig) beschikbaar.

Het veiligheidsgevoel is lastig meetbaar.

Wel krijgen we signalen dat het periodiek plaatsen van smileys een positief effect heeft op de veiligheidsbeleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Vervangen vrij liggend fietspad langs de Hessenweg**

De aanleg van het vrij liggende fietspad langs de Hessenweg is in 2017 gestart. In het voorjaar van 2018 zijn de werkzaamheden afgerond.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.2 Bromfietsers weren van het fietspad langs de Hessenweg**

Het fietspad langs de Hessenweg is verbreed. Er is een verkeersmaatregel genomen om bromfietsers te weren van dit fietspad.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.3 Verlagen de toegestane maximumsnelheid op de Hessenweg van 80 naar 60 km/uur**

Als onderdeel van de verbreding van het fietspad langs de Hessenweg is een verkeersmaatregel genomen om de snelheid op de Hessenweg te maximeren tot 60 km/uur.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.4 Samen met de Achterveldse samenleving een zo breed mogelijk gedragen 'verkeersplan Achterveld' voorbereiden**

Medio 2017 heeft een breed samengestelde Denktank uit Achterveld een herinrichtingsplan gepresenteerd. Tijdens de Uitwisseling van 31 augustus is dit plan door hen aan de gemeenteraad gepresenteerd. Nadien is discussie ontstaan over de materiaalkeuze voor de verharding van de rijbaan. Hierdoor heeft het planproces enige vertraging opgelopen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.5 Inzet aantal smileys langs gemeentelijke wegen uitbreiden**

Op dit moment beschikken we over 6 smileys. Om het effect hiervan zo groot mogelijk te houden worden deze periodiek op andere plaatsen opgehangen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Inzetten om meer mensen op de fiets en uit de auto te krijgen**

In december 2017 is een Fietsplan geschreven, waarin concrete uitvoeringsmaatregelen worden benoemd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Vervangen vrij liggend fietspad langs de Hessenweg**

De aanleg van het vrij liggende fietspad langs de Hessenweg is in 2017 gestart. In het voorjaar van 2018 zijn de werkzaamheden afgerond.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2.2 Bromfietsers weren van het fietspad langs de Hessenweg**

Het fietspad langs de Hessenweg is verbreed. Er is een verkeersmaatregel genomen om bromfietsers te weren van dit fietspad.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2.3 Herinrichten Hamersveldseweg-zuid in combinatie met de aanleg van een vrij liggend fietspad langs dit weggedeelte**

De besluitvorming over dit onderwerp is in januari 2018 afgerond. Er is voor gekozen om langs de westzijde van de Hamersveldseweg (tussen Leusbroekerweg en de voormalige spoorwegovergang) een vrijliggend fietspad aan te leggen. Op het gedeelte direct ten noorden hiervan (tussen spoorwegovergang en Grasdrogerijweg) is gekozen voor de aanleg van rode fietsstroken.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Doorstroming op het hoofdwegennet verbeteren**

De afstelling van de verkeersregelinstallaties is waar mogelijk geoptimaliseerd. Mede door de ingrijpende wegwerkzaamheden op de Hessenweg verliep de doorstroming niet altijd even soepel. De effecten van deze werkzaamheden waren het sterkst voelbaar op de Asschatterweg. Ook de werkzaamheden op de Arnhemseweg hebben meer dan eens tot stagnatie geleid. Beide hiervoor genoemde projecten zijn inmiddels afgerond (met het gewenste resultaat).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Samen met de Achterveldse samenleving een zo breed mogelijk gedragen 'verkeersplan Achterveld' voorbereiden**

Medio 2017 heeft een breed samengestelde Denktank een herinrichtingsplan gepresenteerd. Tijdens de Uitwisseling van 31 augustus heeft de Denktank dit plan gepresenteerd. Nadien is discussie ontstaan over de materiaalkeuze voor de verharding van de rijbaan. Hierdoor heeft het planproces enige vertraging opgelopen..

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3.2 Verruimen de capaciteit van het kruispunt Groene Zoom/Noorderinslag/Heiligenbergerweg**

Mede vanwege de werkzaamheden op de Arnhemseweg is de realisatie van dit project doorgeschoven naar 2018.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Economie

Economie

Ambitie

“Een vitale economische sector”

De economie is van belang voor de werkgelegenheid, vitaliteit en identiteit van Leusden. Wij creëren kansen voor en bieden ruimte aan de ontwikkeling van de economische sector.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Realiseren duurzame vitale werklocaties (CUP 7.4 en 9.6)**

We beschikken over goed gesegmenteerde bedrijvenlocaties (Buitenplaats, Larikslaan, Plantage) die elkaar aanvullen (variatie in grote en kleine kavels). Er is een duidelijk perspectief voor het middengebied van Princenhof (herontwikkeling naar wonen) en op kantorenpark de Horst werken ondernemers en eigenaren samen aan het versterken van de werkfunctie: DE kantorenlocatie van de toekomst.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Opstellen bestemmingsplan bedrijventerrein Larikslaan.**

Het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van een kleinschalig bedrijventerrein aan de Larikslaan is vastgesteld. Er is 1 bedrijfskavel verkocht.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.2 Opstellen bestemmingsplan “De Buitenplaats”.**

Het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein op de Buitenplaats is vastgesteld. Er is een kavel verkocht aan Smartphonehoesjes.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.3 Onderzoeken opstellen nieuw bestemmingsplan “De Plantage”.**

De procedure m.b.t. het inpassingsplan kantoren van de provincie Utrecht heeft een jaar vertraging opgelopen. Vanaf medio 2018 kunnen er geen kantoren meer gebouwd worden. Voor de kantorenstrook aan de Groene Zoom zijn vergunningen verleend voor de bouw van 5 kleinschalige kantoren. Aan de zijde van de Ursulineweg wordt een bestemmingsplanprocedure gestart voor het omvormen van de woonwerkkavels naar woonkavels.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.4 Stimuleren transformatie van 15.000 m2 verouderde kantoorpanden.**

De transformatie van 6.700 m² kantoor op Princenhof en Speelkamp is in uitvoering, op deze ruimte komen 92 appartementen.

Voor het middengebied van Princenhof zijn de ontwikkelprincipes vastgesteld voor herontwikkeling richting wonen. Daarmee heeft de markt duidelijkheid over de visie van de gemeente en vindt zij een actieve, transparante gesprekspartner.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **1.5 Ondersteunen gebiedsaanpak “De Horst”**

Er is op kantoren[park “de Horst” een netwerk ontstaan van ondernemers en vastgoedeigenaren. Zij hebben hun gedeelde belangen (o.a. mobiliteit, parkeren, verduurzaming panden, netwerkmomenten) verwoord in een gemeenschappelijke agenda. Er wordt gewerkt aan het opzetten van een bedrijvenvereniging Leusden Noord, die de uitvoering van de agenda zelf ter hand neemt.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Inzetten op behouden werkgelegenheid in Leusden**

Het aantal banen is toegenomen tot boven het niveau van 2010. Leusden telt nu ruim 14.500 arbeidsplaatsen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Verkopen bedrijfskavels aan de Larikslaan.**

Eind 2017 is er een kavel verkocht aan een lokaal bedrijf en er worden 3 kavels tijdelijk verhuurd aan Afas (voor de duur van de bouwwerkzaamheden van hun nieuwe pand). Deze drie kavels komen in 2020 beschikbaar voor verkoop.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2.2 Ondersteunen ondernemersnetwerk Z-point**

Z-point functioneert inmiddels zonder ondersteuning van de gemeente. Zij behartigt de belangen van zelfstandig professionals en is voor de gemeente partner in het vormgeven en uitvoeren van beleid. De gemeente vraagt ZZP-ers in Leusden actief om een offerte als zij een passende opdracht uitzet.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. Goede dienstverlening aan het bedrijfsleven.**

Het accountmanagement is uitgebreid. Er zijn meer bedrijfsbezoeken afgelegd en de dienstverlening aan ondernemers is verder verbeterd. De ontwikkelde Monitor Werklocaties geeft de ontwikkelingen aan op de kantorengebieden, bedrijventerreinen en in de winkelcentra van Leusden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Focus aanbrengen en continueren het accountmanagement**

De focus bij de bedrijfsbezoeken ligt op de grote werkgevers, de snelle groeiers, ICT-bedrijven en bedrijven in de zorg. De Monitor Werklocaties is ontwikkeld.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Versterken winkelgebieden (CUP 7.6)**

Met uitzondering van de in aanbouw zijnde Lidl zijn alle winkelruimten in “de nieuwe Biezenkamp” gereed en grotendeel verhuurd.

Er is een plan vastgesteld voor verbetering van de openbare ruimte in de Hamershof en de verduurzaming van de woningen boven de winkels. Daarnaast zijn functies toegevoegd aan de Hamershof (Huis van Leusden, Bras 73) en de verplaatsing van Greefhorst, waarmee de beleving van het gebied en de levendigheid toeneemt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Optimaliseren warenmarkt “De Biezenkamp”**

De Stichting “de Markt van Morgen” heeft samen met lokale marktcoöpieden een plan opgesteld om de markt te verzelfstandigen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.2 Verbeteren inrichting openbare ruimte**

Er is een plan opgesteld voor het verbeteren van de openbare ruimte in de Hamershof.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4.3 Verkennen mogelijkheden mengvormen tussen horeca en detailhandel**

De gemeente staat open voor meer mengvormen tussen horeca en detailhandel. Daar waar het bestemmingsplan en de Drank- en Horecawet ruimte bieden maken we dit mogelijk. Voor wettelijke verruiming van mogelijkheden zijn we in afwachting van de aanpassingen in de nieuwe Drank- en Horecawet.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.4 Onderzoeken mogelijkheid van Bedrijven Investerings Zone**

Met de betrokken partijen in de Hamershof is de mogelijkheid van een BIZ verkend. Omdat ondernemers en vastgoedeigenaren op dit moment een BIZ niet wenselijk vinden wordt hier vooralsnog van af gezien.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4.5 Verkennen mogelijkheden om tot concentratie van winkels in winkelgebieden te komen**

De mogelijkheden om actief te sturen op concentratie van de winkels in winkelgebieden zijn onderzocht. In gesprekken met vastgoedeigenaren zetten wij actief in om te komen tot herontwikkeling van locaties, zodat winkels verplaatst (kunnen) worden en er m² detailhandel buiten de centra verdwijnen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5. Bijdragen aan het versterken van de regionale economie (CUP 7.2)**

De economie in de regio Amersfoort trekt aan. De vraag naar bedrijfsruimte neemt daardoor toe. Vanuit de regionale samenwerking is gezamenlijk beleid geformuleerd ten aanzien van de ontwikkeling van werklocaties en detailhandel. Ook is verband van de regio Amersfoort aansluiting gezocht bij de EBU.

Daarnaast heeft de regio deelgenomen aan onderwijsprojecten: ZomerOndernemer en de Utrechtse Ondernemers Academie. Ondernemerschap is hiermee gestimuleerd en de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid is versterkt. Een nieuwe regionale website m.b.t. ondernemen in de regio is gelanceerd: <http://ondernemen.regioamersfoort.nl>

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **5.1 Meedoen aan de organisatie van het regionaal event “Rode Loper”.**

Wij hebben mede de Rode Loperdag in november 2017 georganiseerd. Ondernemers geven aan dit een goed initiatief te vinden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5.2 Verkennen mogelijkheden om te komen tot acquisitie-afspraken met de gemeente Amersfoort**

Leusden werkt met de gemeente Amersfoort samen op het gebied van acquisitie. Deze samenwerking fungeert als “pilot” voor de rest van de regio. De acquireur van Amersfoort is goed bekend met de mogelijkheden voor bedrijven in Leusden en verwijst bedrijven door. Actief accountmanagement in Leusden zorgt ervoor dat Leusdense bedrijven aanhaken bij het ambassadeursprogramma van Amersfoort Business.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **6. Organiseren dat ondernemers hun zaken met de overheid digitaal kunnen doen (CUP 7.1 en 7.3).**

Het project heeft vertraging opgelopen en wordt nu geleid vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Leusden sluit hierbij aan zodra dat mogelijk is.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **6.1 Aansluiten bij ontwikkeling “Mijn Overheid voor bedrijven” en stimuleren van het gebruik.**

Leusden is in afwachting van de ontwikkeling "Mijn Overheid voor Ondernemers". Het Ministerie van Binnenlandse Zaken leidt dit project.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Buitengebied

Buitengebied

Ambitie

We bevorderen en ondersteunen een mooi en vitaal Buitengebied met ruimte voor economisch duurzame landbouw, natuur- en landschapsontwikkeling en recreatief medegebruik.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Versterken de band tussen stad en platteland.**

De verkoop van de voormalige gemeentewerf aan de Hamersveldseweg heeft volgens een maatschappelijke aanbesteding plaatsgevonden. De koper heeft een breed netwerk om zich verzameld die een sterke verbinding gaat realiseren tussen bewoners van Leusden met het omliggende platteland.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Ondersteunen Leader Gelderse Vallei**

Als deelnemer aan het Leader programma Gelderse Vallei leggen wij contacten met potentiële initiators van projecten. Het programma komt op gang; er is een groslijst van tien à twaalf projectideeën opgesteld. Financiering en administratieve last is nog een aandachtspunt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **1.2 Uitvoeren omgevingsvisie buitengebied (CUP 9.9)**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Realiseren duurzaam economisch perspectief.**

Bij een aantal agrarische bedrijven hebben we medewerking verleend aan de uitbreiding die nodig was voor de groei van het bedrijf.

Een duurzaam economisch perspectief voor het buitengebied vraagt ook een aansluiting op breedband. Het noodzakelijke minimumdeelneperscentage is behaald en breedband wordt aangelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Stimuleren initiatieven uit samenleving voor de aanleg van breedband in het buitengebied (CUP 9.10).**

Onder de vlag van Digitale Stad Leusden is de vraagbundeling voor aanleg van breedband in het buitengebied succesvol geweest. Mede door de inzet van buurtambassadeurs hebben meer dan 60% van de bewoners en bedrijven zich aangemeld voor deelname.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.2 Ondersteunen uitvoering convenant De Boom**

Een aantal saneringen van de intensieve veehouderij heeft plaatsgevonden. Er staat nog één bedrijf op de agenda. Er zijn plannen gemaakt, maar die lijken tot nog toe niet haalbaar.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.3 Ondersteunen Leader Gelderse Vallei (2)**

Als deelnemer aan het Leader programma Gelderse Vallei leggen wij contacten met potentiële initiators van projecten. Het programma komt op gang; er is een groslijst van tien à twaalf projectideeën opgesteld. Financiering en administratieve last is nog een aandachtspunt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.4 Ondersteunen uitvoering convenant Den Treek-Henschoten**

Het convenant is bijna helemaal uitgevoerd. Voor de bouw van de twee woningen zijn de plannen vergevorderd. Eén woning is inmiddels vergund. Voor de andere woning wordt binnenkort een aanvraag gedaan.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2.5 Uitvoeren omgevingsvisie buitengebied (CUP 9.9) (2)**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Behouden en versterken natuur**

Het uitvoeringsprogramma voor het landschapsontwikkelingsplan (LOP) is door de gemeenteraad vastgesteld. Stichting "de Boom" heeft met Heijmans/Osinga overeenstemming over de ruil van gronden in de Langesteeg tegen gronden ten zuiden van de Tabaksteeg. De gemeenteraad heeft ingestemd met de plannen die ten grondslag liggen aan de ruil, waaronder de aanleg van natuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Opstellen nieuw uitvoeringsprogramma voor het Landschapsontwikkelingsplan**

Het LOP heeft als doel het stimuleren van initiatieven voor landschaps- en natuurontwikkeling in het buitengebied door particulieren, instanties en de gemeente. Het eerdere uitvoeringsprogramma is in samenspraak met belanghebbende particulieren en instanties geëvalueerd en het nieuwe programma is eveneens in samenspraak met hen tot stand gekomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.2 Ondersteunen uitvoering convenant De Boom (2)**

Stichting "de Boom" heeft met Heijmans/Osinga overeenstemming over de ruil van gronden in de Langesteeg tegen gronden ten zuiden van de Tabaksteeg. De gemeenteraad heeft ingestemd met de plannen die ten grondslag liggen aan de ruil, waaronder de aanleg van natuur.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.3 Ondersteunen uitvoering convenant Den Treek-Henschoten (2)**

De natuuropgaven zijn zo goed als afgerond. Voor de bouw van de woningen loopt er nog een proces.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3.4 Uitvoeren omgevingsvisie buitengebied (CUP 9.9) (3)**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Behouden en versterken aantrekkelijk landschap**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **4.1 Onderzoeken financieringsmogelijkheden en ambities voor het Langesteeggebied (CUP 9.5).**

Wij zijn in gesprek gebleven met stichting "De Boom" over de beoogde duurzame groen-blauwe inrichting van het Langesteeggebied. Uiteindelijk heeft dat geleid dat tot het plan dat in december 2017 aan de gemeenteraad om een zienswijze is voorgelegd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4.2 Opstellen nieuw uitvoeringsprogramma voor het Landschapsontwikkelingsplan (2)**

Het LOP heeft als doel het stimuleren van initiatieven voor landschaps- en natuurontwikkeling in het buitengebied door particulieren, instanties en de gemeente. Het eerdere uitvoeringsprogramma is in samenspraak met belanghebbende particulieren en instanties geëvalueerd en het nieuwe programma is eveneens in samenspraak met hen tot stand gekomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.3 Ondersteunen uitvoering convenant De Boom (3)**

Het LOP heeft als doel het stimuleren van initiatieven voor landschaps- en natuurontwikkeling in het buitengebied door particulieren, instanties en de gemeente. Het eerdere uitvoeringsprogramma is in samenspraak met belanghebbende particulieren en instanties geëvalueerd en het nieuwe programma is eveneens in samenspraak met hen tot stand gekomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.4 Ondersteunen uitvoering van het convenant Groene Agenda voor Centraal Buitengebied.**

Op het grondgebied van de landgoederen zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd. Bij de realisering van de 2e sporthal zijn er aanvullende afspraken gemaakt voor dit gebied.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4.5 Uitvoeren omgevingsvisie buitengebied (CUP 9.9) (4)**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. Benutten recreatieve mogelijkheden van het buitengebied**

Door een initiatief van een aantal Leusdenaren is Leusden genomineerd voor en uitgeroepen tot wandelgemeente van 2017.

Om de wandelmogelijkheden te vergroten is een verbinding tot stand gekomen tussen de klompenpaden Snorrehoefpad en Stoutenburgerpad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **5.1 Ondersteunen uitvoering convenant De Boom (4)**

Met de betrokken grondeigenaren en belanghebbenden heeft overleg plaatsgevonden over de verbinding tussen de klompenpaden Snorrehoefpad en Stoutenburgerpad.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5.2 Ondersteunen uitvoering convenant Groene Agenda voor Centraal Buitengebied (2)**

In samenspraak met alle belanghebbenden is de Kernrandzonevisie Ursulineweg-Zuid en Burgemeester Buiningpark opgesteld. Hiermee zijn de belangrijkste kwaliteiten van het centraal buitengebied, de gebiedsprofielen voor de Ursulineweg-Zuid en het Burgemeester Buiningpark e.o. en een afwegingskader voor ruimtelijke initiatieven binnen het centraal buitengebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5.3 Ondersteunen Leader Gelderse Vallei (3)**

Het Leader programma Gelderse Vallei komt op gang, er is een groslijst van tien à twaalf projectideeën opgesteld. Financiering en administratieve last is een aandachtspunt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5.4 Op de kaart zetten van Leusden als wandel- en fietsgemeente (CUP 7.5)**

Door een initiatief van een aantal Leusdenaren is Leusden genomineerd voor en uitgeroepen tot wandelgemeente van 2017.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5.5 Verantwoordelijkheid van het beheer over de recreatieve routes en gebied (herzien)**

Provinciebreed is er een routebureau opgericht, waar Leusden zich via het 'Nationaal Park De Heuvelrug' bij aangesloten heeft. Via het Nationaal Park De Heuvelrug zijn er ook afspraken gemaakt over het onderhoud van de routes en de paden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5.6 Uitvoeren omgevingsvisie buitengebied (CUP 9.9) (5)**

Op basis van de uitkomsten van onder andere de gebiedsconferentie in juni 2016 en de in het voorjaar 2017 gehouden Brede Maatschappelijke discussie over de toekomst van Leusden is in december 2017 de Omgevingsvisie voor het landelijk gebied vastgesteld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Cultuurhistorie

Cultuurhistorie

Ambitie

Behoud en zichtbaarheid cultuurhistorisch erfgoed.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Werken aan behoud en zichtbaarheid cultuurhistorie van Leusden**

De zichtbaarheid van de cultuurhistorie van Leusden is toegenomen. Voor de zichtbaarheid is in 2017 wederom een open Monumentendag gehouden.

Voor het behoud van de cultuurhistorie wordt, in de vorm van een beperkte bescherming, een paraplubestemmingsplan 'cultuurhistorie' voorbereid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Aanwijzen gemeentelijk monumenten**

Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijk monumenten is in voorbereiding en resulteert in de aanwijzing van monumenten in 2018.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.2 Beschermen waardevolle objecten, niet zijnde gemeentelijk monumenten en landschapsstructuren, in bestemmingsplannen.**

In de vigerende bestemmingsplannen worden cultuurhistorische waarden zo veel als mogelijk beschermd. Het weeghuisje op het voormalig Coöperatieterrein Achterveld heeft in het bestemmingsplan een bijzondere aanduiding gekregen, waardoor sloop niet zomaar toegestaan is. Voortvloeiend hieruit wordt het weeghuisje mogelijk aangewezen als gemeentelijk monument.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Behoud en instandhouding van boven- en ondergronds cultuurhistorisch erfgoed.**

Het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit is ingezet om op het gebied van cultuurhistorie ons onafhankelijk advies te geven en daarmee bij te dragen aan behoud ervan..

Op archeologisch gebied is het 'centrum voor archeologie' in Amersfoort een belangrijke hoeder van het erfgoed. De archeologische beleidsnota en de beleids- en verwachtingskaart archeologie zijn geactualiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **2.1 Voortzetten beleid aanwijzen gemeentelijke monumenten.**

In 2017 heeft een bijeenkomst van (beoogd) gemeentelijk monumenteneigenaren plaatsgevonden met de bedoeling onderling ervaringen met betrekking tot instandhouding van het monumentale object, uit te wisselen. De intentie is dat door dit soort bijeenkomsten een netwerk tussen de eigenaren/bewoners ontstaat.

Er zijn gesprekken gevoerd met eigenaren/bewoners van beoogd gemeentelijk monumenten om tot aanwijzing als gemeentelijk monument te komen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2.2 Gebruik cultuurhistorische waardenkaart bij planvorming.**

De cultuurhistorische waarden zijn letterlijk in kaart gebracht. Deze kaart wordt onderlegger bij nieuwe bestemmingsplannen en bij het vast te stellen paraplubestemmingsplan 'cultuurhistorie'.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2.3 Vaststellen parapluplan.**

Het parapluplan 'cultuurhistorie' is in voorbereiding. In dit plan worden alle cultuurhistorische waarden van Leusden beter planologisch beschermd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Vergroten van zicht- en herkenbaarheid van cultuurhistorisch erfgoed.**

In het ruimtelijk ontwikkelingsbeleid wordt steeds meer rekening gehouden met bestaande karakteristieke waarden van het cultuurhistorisch erfgoed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **3.1 Ontwikkelen werkwijze voor vergroten van zicht- en herkenbaarheid cultuurhistorisch erfgoed.**

In de omgevingsvisies zijn suggesties en denkwijzen opgenomen met betrekking tot het kunnen uitdragen van het gebouwd en ongebouwd cultureel erfgoed.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Welstand

Welstand

Ambitie

Vereenvoudiging dan wel (deels) afschaffing van het welstandsbeleid.

Wat hebben we bereikt?

- **1. Streven naar een transparante en op lokale waarden gestoelde welstandsnota**

We hebben een nieuwe welstandsnota / nota ruimtelijke kwaliteit. waarin de werkwijze van het adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) en het 'Burenakkoord' zijn opgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **1.1 Evaluatie werkwijze adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK)**

Onder de aanvragers van een aanvraag omgevingsvergunning (onderdeel bouwen) hebben we een enquête gehouden. Daarnaast hebben we het adviesteam gevraagd naar hun ervaringen. De bevindingen uit de evaluatie zijn in een uitwisseling in maart 2017 met de raad gedeeld.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **1.2 Voorbereiding van de nieuwe welstandsnota**

Aan de hand van de evaluatie van het adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit en de evaluatie van het Burenakkoord hebben we een nieuwe welstandsnota / nota ruimtelijke kwaliteit voorbereid. De nota is op 1 februari 2018 vastgesteld door de raad.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Domein 4 - Ruimte

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	4.488	14.815	13.166	1.649
Baten	2.728	13.326	14.205	879
Resultaat voor bestemming	1.760	1.489	-1.039	2.528
Toevoeging aan reserves	0	956	1.189	-233

Onttrekking aan reserves	278	758	590	-168
Resultaat na bestemming	1.482	1.687	-440	2.127

Saldo taakvelden

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
2.1	Verkeer en vervoer	200	192	7	7	8
2.2	Parkeren	66	70	0	10	6
2.5	Openbaar vervoer	25	26	0	0	-1
3.1	Economische ontwikkeling	43	14	0	0	29
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	17	18	0	0	-1
3.3	Bedrijvenloket en bedr.regelingen	80	65	27	26	14
3.4	Economische promotie	102	96	103	104	7
5.4	Musea	20	24	0	0	-4
5.5	Cultureel erfgoed	146	86	0	0	60
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	547	532	20	20	15
8.1	Ruimtelijke ordening	769	973	376	441	-139
8.3	Wonen en bouwen	864	865	1.031	1.359	327
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden (GreX)	50	0	0	0	50

0.5	Treasury (GreX)	0	0	40	34	-6
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur (GreX)	6	3	0	0	3
8.1	Ruimtelijke ordening (GreX)	3.120	1.830	3.665	991	-1.384
8.2	Grondexploitatie (niet bedr.terreinen)	8.835	8.042	8.057	11.213	3.949
8.3	Wonen en bouwen (GreX)	-75	330	0	0	-405
	Domein Ruimte	14.815	13.166	13.326	14.205	2.528
0.10	Mutaties reserves Domein Ruimte	916	1.189	545	510	-308
0.10	Mutaties reserves Grondexploitaties	40	0	213	80	-93
	Resultaat na bestemming	15.771	14.355	14.084	14.795	2.127

Verschillenanalyse taakvelden

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2017. Weergegeven worden de verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

5.5 Cultureel erfgoed € 60.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 49.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

8.1 Ruimtelijke ordening € 139.000 (nadeel)

- In het nadeel zit een voordeel van € 40.000 voor de inhuur van projectondersteuning Ruimtelijke Ontwikkeling. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2018. In 2017 zijn hiervoor minder uren gemaakt en het bijbehorende werk is doorgeschoven naar 2018. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2017.
- Het verschil in salarissen geeft een nadeel van € 169.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

8.3 Wonen en bouwen € 327.000 (voordeel)

- Het verschil in salarissen geeft een voordeel van € 53.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).
- Bij de Najaarsnota 2017 werd verwacht dat de bouwleges € 597.000 hoger uit zouden komen vanwege een aantal grote bouwprojecten. Eind 2017 blijkt dat hier bovenop nog voor € 273.000 extra aan leges is ontvangen. Ook deze extra leges worden geëgaliseerd met de bestemmingsreserve en dit voordeel valt dan ook weg tegen het nadeel op de mutaties in de reserve.

Grondexploitaties € 2.114.000 (voordeel na mutaties reserve)

Na mutaties in de reserve blijft er per saldo een voordeel over van € 2.207.000 -/- € 93.000 = € 2.114.000.

- Winstneming Groot Krakhorst € 86.000 (voordeel)
- Winstneming Valleipark € 2.481.000 (voordeel)
- Ophoging voorziening Biezenkamp € 87.000 (nadeel)
- Ophoging voorziening Groot Agteveld € 76.000 (nadeel)
- Ophoging voorziening Buitenplaats € 294.000 (nadeel)
- Overige voordelen € 4.000 (voordeel)

Totaal resultaat grondexploitaties € 2.114.000 (voordeel)

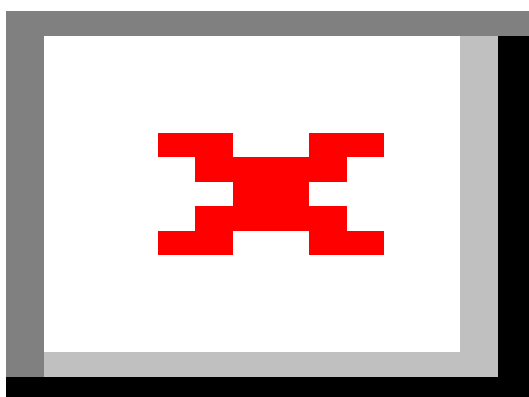
Gemeente Leusden

0.10 Mutaties reserves Domein Ruimte € 308.000 (nadeel)

- Dit nadeel valt met name weg tegen het voordeel van de egalisatie leges omgevingsvergunningen € 273.000 (zie taakveld 8.3 Wonen en bouwen).

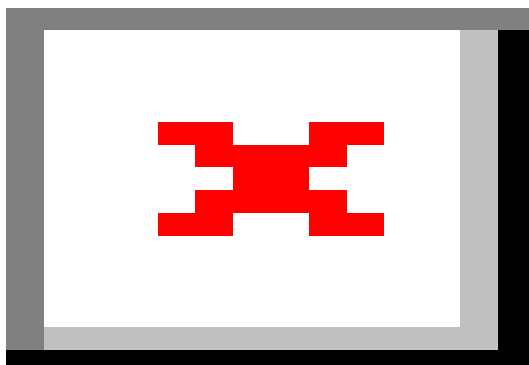
BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

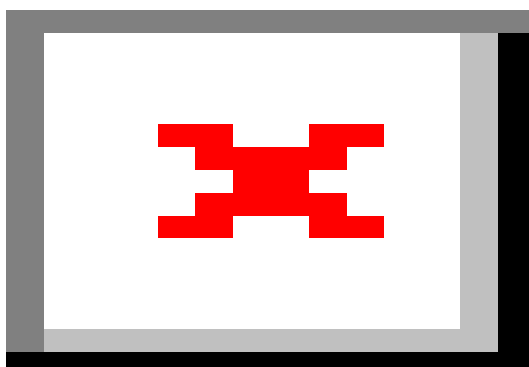
Banen: het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Bron: LISA

Funciemenging: de funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

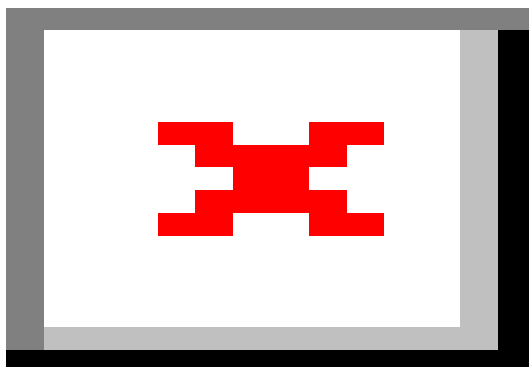
Bron: LISA

Bedrijfsvestigingen: het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

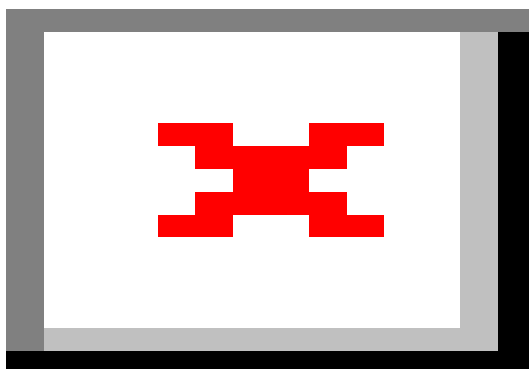
Bron: LISA

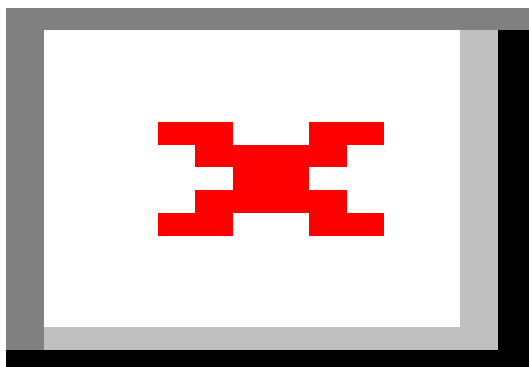
Nieuwbouw: het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen

Bron: ABF - Systeem Woningvoorraad

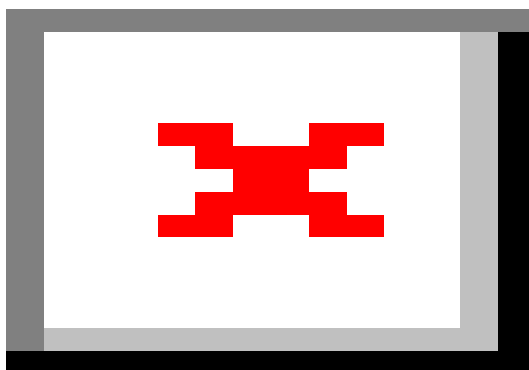
Demografische druk: de som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Verkeersongevallen met een motorvoertuig als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen

Bron: VeiligheidNL

Verkeersongevallen met een gewonde fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen

Bron: VeiligheidNL

Overhead

Algemeen

Eén van de wijzigingen van het BBV betreft de kosten van overhead. Deze zijn met ingang van 2017 niet meer onder de beleidsprogramma's (domeinen) verantwoord maar centraal onder een afzonderlijk taakveld overhead.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

Hiermee is de noodzaak van een kostentoekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten vervallen.

Door de invoering van het taakveld overhead is er een trendbreuk ontstaan in de vergelijking met de jaarrekening 2016.

Specificatie van de overhead

Alle personeelskosten van de overhead zijn in totaal opgenomen.

De overige kosten zijn per overhead onderdeel gespecificeerd.

De kosten van personeel in het primaire proces zijn rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Overhead onderdelen: personeelskosten, P&O/HRM, facilitaire zaken, automatisering en ICT, communicatie, huisvesting, samenwerking BLNP, tractie en juridische zaken.

Een deel van de overhead is doorberekend aan externe kostendragers (grondbedrijf, onderhoudsvoorzieningen en investeringen).

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Overhead

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	6.817	7.586	7.990	-404
Baten	425	504	663	159
Resultaat voor bestemming	6.392	7.082	7.327	-245
Toevoeging aan reserves	0	360	-264	624
Onttrekking aan reserves	0	795	819	24
Resultaat na bestemming	6.392	6.647	6.244	403

Specificatie taakveld 0.4 overhead (per onderdeel)

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
	Personeelskosten	5.299	5.862	98	141	-520
	P&O/HRM	374	278	0	0	96
	Facilitair	377	327	0	0	50
	ICT	816	724	0	0	92
	Communicatie	34	32	0	0	2
	Huisvesting	514	570	0	6	-50
	Samenwerking BLNP	31	21	0	0	10
	Tractie	45	51	0	0	-6
	Juridische zaken	96	125	0	0	-29
	Toerekening aan grondexpl./investeringen	0	0	406	516	110
0.4	Overhead	7.586	7.990	504	663	-245
0.10	Mutaties reserves	360	-264	795	819	648
	Resultaat na bestemming	7.946	7.726	1.299	1.482	403

Verschillenanalyse onderdeel overhead

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2017. Weergegeven worden de verschillen per onderdeel overhead groter dan € 50.000.

Verschillen in salarissen en sociale lasten (totaal voordeel van € 227.000)

In totaal is er een voordelig saldo op alle salarissen en sociale lasten van € 227.000 ontstaan, dit is verdeeld in voor- en nadelen op diverse taakvelden.

• Bij de invoering in 2017 van nieuwe BBV regels en het nieuwe rekeningschema in verband met de samenwerking BLNP-gemeenten, zijn de primitieve ramingen in grote lijnen verdeeld. De werkelijke cijfers wijken hier op een aantal plaatsen vanaf. De begroting in 2018 is hier op aangepast.

• Het totale voordelige saldo van € 227.000 wordt veroorzaakt doordat een aantal medewerkers uit dienst is gegaan waarvoor niet direct vervanging is geweest. Daarnaast zijn er extra middelen aangevraagd waarvan de invulling later is gerealiseerd of waarvoor inhuur is geweest. Bij de inhuur geeft dit op een aantal taakvelden dan ook een nadeel. Ook is er een voordeel te constateren op de diverse vergoedingen, zoals stage, woon/werk etc.

Personeelskosten € 520.000 (nadeel)

• De verkoop grond gemeentehuis van € 625.000 was als incidentele baat geraamd maar wordt verantwoord als overige baat via de Algemene dekkingsmiddelen (taakveld overige baten en lasten). Dit geeft nu een nadeel van € 625.000. De incidentele baten en lasten gemeentehuis worden geëgaliseerd via de reserve flexibel deel. Daarom valt het nadeel op dit taakveld weg tegen het voordeel bij de reserves.

• Voorgesteld wordt om € 186.000 over te hevelen naar 2018 voor de inhuur rondom de uitvoering van het i-Plan en € 13.000 voor de inhuur van management projectondersteuning. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2017.

Zonder bovenstaande bedragen wordt het resultaat op dit onderdeel personeelskosten € 94.000 (nadeel).

De belangrijkste verschillen zijn:

• Nadeel op inhuur € 33.000, dit zijn met name meer kosten voor digitalisering door extra inzet op papierloos werken.

• Het verschil in salarissen geeft een nadeel van € 99.000 (zie verklaring salarissen bij overhead).

• Nadeel van € 31.000 op het decentraal opleidingsbudget (zie ook het voordeel op het centraal opleidingsbudget bij het onderdeel P&O/HRM). De overschrijding in 2017 wordt vooral veroorzaakt door de kosten van trainingen op het gebied van netwerken en profilering in het kader van Samenleving Voorop (€ 18.300). Daarnaast neemt het personeelsverloop in onze organisatie toe. Nieuwe medewerkers vragen extra opleidingskosten.

• Een voordeel op afschrijvingen van € 75.000, voornamelijk door uitgestelde vervangingsinvesteringen.

P&O/HRM € 96.000 (voordeel)

• Een voordeel van € 83.000 op het centraal opleidingsbudget (zie ook het nadeel op het decentraal opleidingsbudget bij het onderdeel personeelskosten). Geplande opleidingen onder andere in verband met de organisatievisie hebben niet in 2017 plaatsgevonden.

Facilitair € 50.000 (voordeel)

• Dit is een voordeel op archiefkosten. We hebben minder meters nodig bij archief Eemland omdat er meer zaken gedigitaliseerd zijn. Voor zowel 2017 als ook 2016 zijn deze mindere meters afgerekend.

ICT € 92.000 (voordeel)

• Voorgesteld wordt om hiervan € 80.000 over te hevelen naar 2018 voor software i-Plan en € 22.000 voor beveiliging ICT en audits. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2017.

Huisvesting € 50.000 (nadeel)

• € 15.000 extra huurkosten voor de gekozen tijdelijke huisvesting t.o.v. de business-case.

• € 35.000 meer uitgaven voor diverse onderhouds- en schoonmaakwerkzaamheden.

Toerekening aan grondexploitatie/investeringen € 110.000 (voordeel)

• Er is voor € 156.000 meer aan het grondbedrijf toegerekend (interne uren en overhead).

• Het daarna resterende nadeel van € 46.000 betreft de uren en overhead die minder aan de kapitaalwerken konden worden doorberekend.

Mutaties reserves € 648.000 (voordeel)

• Dit voordeel valt voor € 625.000 weg tegen het nadeel op onderdeel personeelskosten (verkoop grond gemeentehuis).

Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moet worden opgenomen in de begroting. Deze indicator (zie ook onderdeel BBV indicatoren) drukt de totale overheadkosten uit in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Dit levert een percentage van 11,2% (begroting 13%).

Dit is echter niet het percentage dat wordt toegepast voor de toerekening van de overhead.

De overheadkosten van Leusden bedragen € 7.062.593.

De apparaatskosten die toe te rekenen zijn aan het primaire proces bedragen € 7.067.611.

Het overheadpercentage komt hiermee op 99,9%. ($€ 7.063.000 / € 7.068.000 * 100 = 99,9\%$)

In de programmabegroting 2017 is een overheadpercentage van 105,8% berekend. Het verschil tussen deze overheadpercentages kan worden verklaard door de gerealiseerde kosten voor externe inhuur in het primaire proces. Deze waren voor de primitieve begroting niet geraamd en maakten dus geen onderdeel uit van het berekende overheadpercentage.

BBV indicatoren Jaarrekening

De vanaf 2017 verplicht op te nemen beleidsindicatoren komen voor de programma's van de bron waarstaatjegemeente.nl. Voor het onderdeel bestuur en organisatie zijn ook vijf indicatoren ontwikkeld die echter door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden omdat er geen landelijke bron beschikbaar is. Omdat het gaat om indicatoren betreffende de organisatie nemen wij ze op bij het onderdeel overhead.

Indicator	Eenheid	Leusden
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,704 fte
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,800 fte
Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 476,18
Externe inhuur	kosten externe inhuur als % van totale loonsom	19,22%
Overhead	overhead in % van totale lasten	11,2%

Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Algemeen

In de vier programma's van deze rekening zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, de onvoorziene uitgaven en de stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Wat heeft het gekost 2017

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	1.408	1.029	883	146
Baten	37.204	36.783	37.694	911
Resultaat voor bestemming	35.796	35.754	36.811	1.057
Toevoeging aan reserves	68	5.425	6.045	-620
Onttrekking aan reserves	770	6.669	6.534	-135
Resultaat na bestemming	36.498	36.998	37.300	302

Saldo taakvelden

<i>bedragen x € 1.000</i>		Lasten		Baten		Saldo
		Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
0.5	Treasury	450	489	667	684	-22
0.61	OZB woningen	279	258	4.001	4.014	34
0.62	OZB niet-woningen	0	0	2.332	2.293	-39

0.64	Belasting overig	0	0	209	224	15
0.7	Algemene uitkering en ov. gemeentefonds	122	4	29.330	29.523	311
0.8	Overige baten en lasten	-1	42	86	774	645
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	109	-17	0	0	126
3.4	Economische promotie	0	0	158	182	24
6.3	Inkomensregelingen	70	107	0	0	-37
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.029	883	36.783	37.694	1.057
0.10	Mutaties reserves	5.425	6.045	6.669	6.534	-755
	Resultaat na bestemming	6.454	6.928	43.452	44.228	302

Verschillenanalyse taakvelden

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de rekeningcijfers van 2017. Weergegeven worden de verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

0.7 Algemene uitkering en ov. Gemeentefonds € 311.000 (voordeel)

- De stelpost Integratie Uitkering Sociaal Domein van € 118.000 bleek niet nodig en leidt tot een budgettair voordeel. Dit voordeel is meegenomen in het totale voordeel binnen het Sociaal Domein (zie ook domein Samenleving).
- De Algemene Uitkering geeft een voordeel van € 193.000. Dit is voornamelijk te verklaren door gewijzigde (gunstigere) verdeelmaatstaven. De structurele gevolgen worden meegenomen bij de voorjaarsnota 2018.

0.8 Overige baten en lasten € 645.000 (voordeel)

- De verkoop grond gemeentehuis van € 625.000 wordt als incidentele overige baat verantwoord. De baat was incidenteel geraamd via taakveld overhead (onderdeel personeelskosten). De incidentele baten en lasten gemeentehuis worden geëgaliseerd via de reserve flexibel deel. Daarom valt het voordeel op dit taakveld weg tegen het nadeel bij de reserves.

0.9 Vennootschapsbelasting VpB € 126.000 (voordeel)

- Geraamd voor 2017 is een bedrag van € 109.000 voor vennootschapsbelasting grondbedrijf. In de jaarrekening 2016 is een last voor VpB van € 17.000 genomen. Per ultimo boekjaar blijkt de te betalen VpB voor de jaren 2016 en 2017 € 0 te zijn. Beide bedragen vallen daarmee vrij. Omdat de VpB gedekt wordt door de reserve van het grondbedrijf valt het voordeel op dit taakveld weg tegen het nadeel bij de reserves.

0.10 Mutaties reserves € 755.000 (nadeel)

- Dit nadeel valt voor € 625.000 weg tegen het voordeel op taakveld 0.8 overige baten en lasten (verkoop grond gemeentehuis).
- Dit nadeel valt voor € 126.000 weg tegen het voordeel op taakveld 0.9 vennootschapsbelasting

Monitor bezuinigingen

Kerntakendiscussie

In onderstaande tabel zijn de voor 2017 te effectueren bezuinigingsmaatregelen opgenomen (het maatregelenpakket 2017 kerntakendiscussie uit de begroting 2014-2017 en de maatregelen 2017 vanuit voorgaande bezuinigingsrondes).

Aangegeven is per taakveld welke maatregelen in 2017 zijn gerealiseerd en welke besparingsverliezen zijn genomen.

Bezuinigingsmaatregelen I

<i>bedragen x € 1.000</i>			2017
	Te realiseren	Realisatie	Besparingsverlies
Kerntakendiscussie:			
6.1 Onderwijs	26	p.m.	0
8.1 Uitvoeringsinstellingen Welzijn Leusden, LL2, Jeugd-Jongerenwerk	110	110	0
8.4 (Binnensport)accommodaties	79	12	32
0.3 Innovatief bezuinigen	25	0	25
Voorgaande bezuinigingsrondes:			
Taakstelling WMO personeelsformatie MO	64	64	0
Totale maatregelen	304	186	57

Toelichting:

- 6.1 Onderwijs

De taakstelling is in 2017 deels en vanaf 2018 volledig gerealiseerd door sloop en verplaatsing van onderwijsaccommodaties (Achterveld/Pelgrimshove).

- 8.1 Uitvoeringsinstellingen Welzijn Leusden, Larikslaan en Jeugd en Jongerenwerk

De taakstelling uitvoeringsinstellingen Welzijn Leusden, Larikslaan en Jeugd en Jongerenwerk ad. € 110.000 is structureel verwerkt in het subsidie van Larikslaan2 en is hiermee vanaf 2017 gerealiseerd.

- 8.4 (binnensport)accommodaties

De taakstelling is in 2017 voor een bedrag van € 12.000 gerealiseerd. Via de Voorjaarsnota 2017 is € 32.000 als besparingsverlies afgeboekt. Er resteert een taakstelling van € 35.000 welke de komende jaren gerealiseerd dient te worden via rendement uit duurzaamheidsinvesteringen.

- 0.3 Innovatief bezuinigen

Via een separaat raadsvoorstel is besloten dat deze taakstelling ad. € 25.000 als structureel besparingsverlies dient te worden opgenomen.

Interne kerntakendiscussie

Naast de taakstelling vanuit de kerntakendiscussie is binnen de begroting 2017 ook de taakstelling op de

Gemeente Leusden

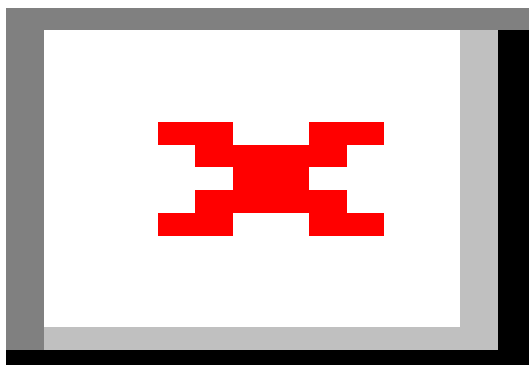
overheadkosten opgenomen (interne kerntakendiscussie). De overheadtaakstelling voor 2017 is volledig gerealiseerd. Wel is een lager surplus gerealiseerd dan was voorzien.

Bezuinigingsmaatregelen II

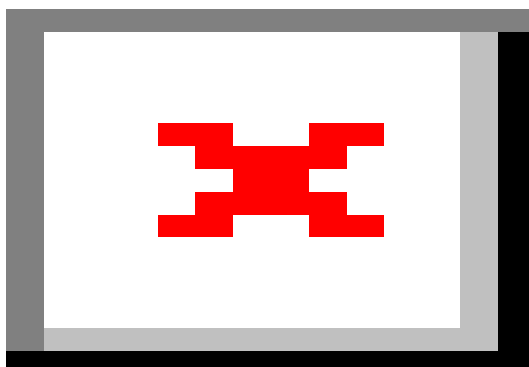
<i>bedragen x € 1.000</i>		2017
	Te realiseren	Realisatie
Overheadtaakstelling:	344	344
Interne kerntakendiscussie:		
Formatiemaatregelen	460	294
Overheadbudgetten	156	156
Totaal interne kerntakendiscussie	616	450
Surplus t.b.v. flexibele schil/investeringen/belonen/risicobuffer	272	106

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bron COELO, Groningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen
Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Gemeente Leusden